

Integrering av Flyktninger: De frivillige organisasjoners rolle

Hussein Ali

Masteroppgave i Statsvitenskap Mai 2017

1.1	Innledning.....	6
1.2	Problemstilling	8
1.3	Begrepsdefinisjoner.....	9
1.4	Bakgrunn for oppgaven.....	10
1.5	Kort om organisasjonene.....	11
1.6	Sentrale aktører på innvandrings og integreringsfeltet.....	15
2	Teori	17
2.1	Integrering	17
2.2	Integrering i lys av tre perspektiver.....	18
2.3	Sentrale teoretikere.....	21
2.4	Assimilering og andre begreper	23
2.5	Innlemmelse i sosiale felleskap.....	24
2.6	Sosial kapital	26
3	Metode.....	28
3.1	Litteratur.....	29
3.2	Deltakende observasjon.....	30
3.3	Det kvalitative forsknings-intervjuet.....	31
3.4	Etisk hensyn	35
3.5	Reliabilitet og validitet	36
4	Empiri.....	38
4.1	Stortingsmeldingene.....	38
4.2	Inkludering den nye integrering	42
4.3	Intervjue: Røde Kors	44
4.4	Redd Barna	49
4.5	Flyktningtjenesten	52
5	Analyse.....	54
5.1	Innlemmelse i regi av organisasjonene	54
5.2	Kommunenes rolle	55
5.3	Flyktning-tjenesten.....	60
5.4	Røde Kors.....	62
5.5	Røde Kors: Norsktrening	70
5.6	Redd Barnas : En god nabo	73
5.7	Norsk Folkehjelp	74
6	Avslutning	77

7 Litteraturliste 80

1.1 Innledning

Det er en menneskerett å søke beskyttelse i et annet land. Flyktningers rettigheter står skrevet i FNs flyktnings-konvensjon, som gjelder for alle land som har sluttet seg til den ¹.

I følge FN ble en flyktning oppfattet som et menneske i nød og med behov for beskyttelse. En flyktning er altså en person som var tvunget til å forlate sitt hjemland på grunn av forfølgelse, krig eller ulike typer katastrofer (Brochmann 2003).

Begrepet brukes i dagligtalen om en som er på flukt, for eksempel på grunn av brudd på menneskerettigheter. En flyktning er en som har flyktet fra sitt hjemland og med rette frykter for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en bestemt sosial gruppe.

I juridisk forstand omfatter begrepet «flykning» overføringsflyktninger og asylsøkere som har fått innvilget asyl. Tidligere asylsøkere som er innvilget opphold på humanitært grunnlag, samt familiegjennforente med et av disse kategoriene, omtales i noen tilfeller som flykninger (Djuve mfl 2001).

Innvandring og debatten knyttet til integrasjon og inkludering av nye samfunnsmedlemmer fremstår som en av de viktigste utfordringene vi står overfor i vårt samfunn. Opp gjennom årene har integrasjons temaet blitt ett av de mest debatterte i mediene av alt fra politikere til forskere. Temaer som innvandring, asyl og integrering har i langt tid vært synlige i den offentlige debatten i Norge. Flyktningkrisen som vi opplevd i 2015 er et av eksemplene på det ².

I denne forbindelse rettes oppmerksomheten blant annet mot hvordan frivillige organisasjoner kan bidra. Det antas at innvandreres deltakelse i frivillige organisasjoner og

¹ <http://www.fn.no/Tema/Flyktninger/Viktige-begreper-om-flyktninger-og-asyl>

² <http://www.vg.no/nyheter/utenriks/flyktningkrisen-i-europa/dette-maa-du-vite-om-flyktningkrisen/a/23520416/>

frivillig arbeid kan bidra til samhandlingen mellom innvandrere og den resterende befolkningen ³.

Det som det ikke stilles noe særlig spørsmål ved, er kvaliteten av det arbeidet som utføres, i hvilke type frivillige aktiviteter innvandrere deltar i og om deltagelsen i disse aktivitetene har betydning for ”innvandrere” og ”nordmenns” relasjoner. Og til sist men ikke minst hva som legges i begrepet ”integrasjon”.

Frivillighet er viktig i det norske samfunnet. Frivillig arbeid aktiverer og engasjerer folk. Dette er med på å skape arenaer for samhandling. Frivillig arbeid bidrar også til å fremme toleranse mellom ulike grupper i befolkningen og bidrar til å motvirke rasisme og diskriminering (St.39, 2006-2007).

Frivillige organisasjoner er viktige arenaer for integrering og inkludering av innvandrere i befolkningen. Disse organisasjonene er viktige og nødvendige bidragsytere når det gjelder å oppfylle målet om et inkluderende samfunn for alle, med gode muligheter for deltakelse. I Norge er det en stor frivillig sektor og andelen av befolkningen som deltar er rekordhøy i internasjonal målestokk. Deltakelse i frivillige organisasjoner fremmer sosiale fellesskap, gir læring og kunnskap og bidrar til å utvikle demokratisk kompetanse.

Disse organisasjonene iverksetter prosjekter og aktiviteter som kan være et supplement til regjeringens integrerings og inkluderingsarbeid. Som jeg tidligere var inne på så har frivillige organisasjoner kontakt med samfunnets grasrot og kan fange opp signaler blant folk på en helt annen måte enn myndighetene evner. Frivillige organisasjoner kan sette i gang aktiviteter og tiltak på andre måter enn det myndighetene har mulighet til.

Dagens debatt synes mye å omhandle frivillige organisasjoner som alternative arenaer for integrering av innvandrere. Noen av årsakene til dette er at frivillige organisasjoner som Røde Kors og Redd barna spiller en veldig sentral rolle i de nordiske velferdsstatene, økonomiske og sosialt (Haugelund og Loga 2009). Dette utdypes nærmere under presentasjon av organisasjonene.

3

<https://www.regjeringen.no/contentassets/6676aece374348ee805e9fc5f60b6158/no/pdfs/stm201520160030000dddpdfs.pdf>

Jeg synes det er viktig å reflektere over disse spørsmålene ettersom mange innvandrere, særlig nyankomme asylsøkere i Norge, ofte blir aktive i regi av frivillige organisasjoner, kanskje deres første møte med det norske samfunnet. Dette har ledet meg til å fokusere på de frivillige organisasjonene i min masteroppgave.

1.2 Problemstilling

Mitt tema dreier seg om hvilke rolle de frivillige organisasjonene har når det gjelder integrering av flyktninger.

Kommunen har som oppgave å iverksette de prosessene som har å gjøre med integrering av flyktninger, men de frivillige organisasjonene utgjør et viktig supplement. Disse skal være mitt hovedfokus.

Problemstillingen min er :

Hva bidrar frivillige organisasjoner med når det gjelder integrering av flyktninger?

Hvilken rolle har disse organisasjonene sett i forhold til det offentlige tilbudet?

1.3 Begrepsdefinisjoner

Gjennom oppgaven vil det dukke opp begreper som jeg mener er nødvendig å få avklart. Noen av disse begrepene kan virke uklare og stereotypiserende for grupper og individer. Samtidig er det behov for å bruke begreper som skiller ut bestemte kategorier individer for å kunne belyse disse. Med utgangspunkt i problemstillingen defineres herved følgende begreper.

Assimilasjon: å assimilere betyr å gå opp i eller å bli lik.

Asyl: Fristed for personer som med rette frykter forfølgelser på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en spesiell gruppe. Asyl innebærer blant annet beskyttelse mot å bli sendt tilbake til områder der asylanten har grunner til å frykte forfølgelse. Asyl gir også visse rettigheter under oppholdet i asyllandet. Utenlandske borgere som får beskyttelse i Norge, får status som flyktninger.

Asylsøker: en person som søker beskyttelse (Meld.St.30, 2015-2016). Person som på egen hånd uanmeldt ber myndighetene om beskyttelse og anerkjennelse som flyktninger. Personen kalles asylsøker inntil søknaden er avgjort.

Flyktning: en flyktning er en person som ifølge Utlendingsdirektoratets flykningsregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge (Meld. St.30, 2015-2016).

Frivillige organisasjoner: Organisasjoner som i utstrakt grad bygger på et prinsipp om frivillighet gjennom deltakelse og medlemskap (Østerud 2007). Frivillige organisasjoner er samlebetegnelse på sammenslutninger som driver med mange ulike former for aktiviteter. Et viktig kjennetegn for frivillige organisasjoner er at de er uavhengige av staten. De har som oftest selvstendig økonomi. Det gjør at staten og andre maktsentra har små muligheter for å styre og kontrollere dem. Frivillige organisasjoner hører til den tredje sektor og oppstår rundt interesse-felleskaper knyttet til politiske, kulturelle og sosiale forhold (Østerud 2007).

Kulturelle koder: Samlebegrep som betegner alle de uttalte og ikke-uttalte forventningene om atferd, språk og væremåter som en møter i en bestemt samfunnsmessig sammenheng.

Kulturelle koder er ofte subtile og vanskelige å tyde for dem som er utenforstående (Schiefløe 2011).

Norm: Stabil forventning om riktig eller godtakbar atferd i bestemte situasjoner. Det fins fire hovedtyper av normer: konvensjoner, skikk og bruk, påbud og forbud, formelle lover (Schiefløe 2011).

Samfunn: En gruppe mennesker (stor eller liten) som lever sitt liv i et sosialt, økonomisk og kulturelt felleskap innenfor et avgrenset landområde der de styrer seg selv, formerer seg og ivaretar de arbeidsoppgaver som er nødvendige for overlevelse (Schiefløe 2011).

Segregering: Fysiske eller samhandlings -messige skiller mellom befolkningsgrupper. I større byer er det vanlig med segregering på sosioøkonomisk grunnlag, ved at mennesker i ulike sosiale lag bor på forskjellige steder (østkanten og vestkanten). I økende grad får vi nå en utvikling der samfunnet også segregeres på etnisk grunnlag (Schiefløe 2011).

Sosial kapital: Ressurser som et individ har tilgang til gjennom sitt sosiale nettverk. Begrepet kan også brukes om sosiale kvaliteter ved en gruppe eller et samfunn i form av verdier eller kvaliteter som springer ut av menneskers nettverk eller sosiale engasjement (Schiefløe 2011).

1.4 Bakgrunn for oppgaven

Min interesse for oppgaven har jeg utviklet på bakgrunn av debatten om integrering i det norske samfunnet og min bakgrunn som flyktning. Jeg kom til Norge da jeg var 9 år fra det krigsherjede landet Somalia. Det var utfordringer knyttet til det å komme til et nytt land med nytt språk, kultur og ikke minst klima. Det hjalp mye at jeg var så ung. Det gikk fortere å tilpasse seg det meste. Språket gikk fortere å lære siden jeg var hos andre norske barn og lekte mye dem. Det er muligens en stor utfordring knyttet til språk særlig om personen er godt voksen. Et barn kan "fange" opp ting fortere enn en voksen person.

Jeg har vært så heldig å vokse opp med venner av ulike nasjonaliteter, språk, religion og bakgrunn som har hjulpet meg til å være oppmerksom på at til tross for at vi alle bor i et land kan vi ha forskjellige bakgrunn så kan vi bidra til samfunnet på ulike måter.

Det som motiverte meg til å skrive en slik oppgave var at jeg selv har vært med på forskjellige aktiviteter i frivillige organisasjoner. Det ga meg innblikk i viktigheten av å være frivillig og den forskjellen det utgjorde. En annen ting er som nevnt så har integrering kommet i det offentlige lyset i det siste om innvandreres deltakelse i samfunnet og hvor dårlig eller godt integrert de er. Ikke minst er integrerings temaet interessant i seg selv. Mitt ståsted når det gjelder integrering er at det er svært viktig å integrere seg godt om man skal lykkes som samfunnsmedlem.

Språk er muligens den viktigste delen av å bli integrert. Forstår man ikke språket så sliter man med å bli forstått. Noe jeg har erfart er at innvandrere med samme bakgrunn, religion, språk og kultur ofte søker grupper med samme verdier slikt at det blir isolert fra samfunnet. Dette er med på å ødelegge integreringen. Språk er viktig i den grad at man kan kommunisere med omverden, det gjør også lettere å kunne få jobb.

Arbeid, skole og idrett er også en av de arenaene man integrerer folk på.

En annen ting man kan sette pekefingeren på at for å forstå andres kulturer og levemåter er det viktig at vi (majoriteten) lærer nok om dem og får nok informasjon. Mye av fremmedfrykten og fordømmelser oppstår fordi man har for lite kunnskap om andre kultur. Frivillige organisasjoner arrangerer seminarer/standups der de har fokus på antirasisme og fordommer.

1.5 Kort om organisasjonene

Selv om integrering er en offentlig oppgave, er frivillige organisasjoner viktige bidragsytere. De organisasjonene jeg skal ta for meg i forskningsprosjektet er Røde Kors, Redd Barna, Karriere Troms og Flyktning-tjenesten. Frivillige organisasjonene i denne sammenhengen er Røde Kors, Norsk Folkehjelp og Selvhjelp for innvandrere og flyktninger. Frivillige organisasjoner har en rekke tilbud som flyktninger og innvandrere benytter seg av (Kaya, Høgmo og Fauske (red) 2010).

De frivillige organisasjonene er et supplement til det tilbudet som offentlige organer skal gi asylsøkere, flyktninger og innvandrere i Norge. Flyktningene har i hovedsak bare kontakt med det offisielle Norge, og derfor har det stor betydning at de frivillige organisasjonene kan

komme inn som støttespillere og bygge opp et nettverk omkring flyktningene i lokalsamfunnet.

I mange kommuner er offentlige tiltak for flyktninger sentralisert , og aktiviteter som knyttet til lokalmiljøet, blir derfor spesielt viktige. Gjennom praktiske aktiviteter vil det også være lettere for flyktningene å få vist sine ferdigheter og ressurser (Neegaard 1998).

Det finnes en rekke landsdekkende og lokale organisasjoner som organiserer ulike innvandrergupper , bidrar med møteplasser for personer med ulik bakgrunn og på andre måter arbeider med prosjekter rettet mot integrering og inkludering.

Frivillige organisasjoner er en fellesbetegnelse på mange ulike organisasjoner, som for eksempel, humanitære, sosiale, religiøse og kultur og idrettsorganisasjoner og regnes som en del av grunnstammen i det organiserte sivile samfunnet (Lorentzen & Opdalshei 1997).

Frivillige organisasjoner blir ikke bare sett på som bidragsyttere til å fremme demokrati, men også sosialt integrerende som dermed hindrer sosiale problemer. Sosial integrasjon defineres som en prosess som fører til at ulike sosiale enheter (individer , grupper , kulturer og nasjoner) forenes (Østerberg 1986).

Frivilligsektoren blir fortsatt sett på å fylle vesentlige funksjoner i det nordiske velferdssamfunnet.

De ulike frivillige organisasjoner blir ansett for å utgjøre en viktig kanal for politisk innflytelse og viktig arena for inkludering (Haugelund og Loga 2009). Frivillige organisasjoner iverksetter prosjekter og aktiviteter som kan være et supplement til myndighetens integrerings og inkluderingsarbeid (St. melding.nr.49 og St.meld.nr.39).

Frivillige sektor har lenge engasjert seg i arbeid med mottak av flyktninger og asylsøkere. Sektoren ble ofte sett på som en alternativ leverandører av tjenester og tilbud til befolkningen, og dette fremheves som et viktig supplement til det offentlige tjeneste apparatet, ettersom de er tettere på folks behov og kan sette i gang tiltak på en annen måte enn myndighetene kan (Haugelund og Loga 2009).

Frivillighet er fundamentet for aktivitetene i Røde Kors. En frivillig er en person som gjør en frivillig innsats minimum en gang per år, ulønnet. Frivillighet har en verdi i seg selv gjennom

medmenneskelighet , engasjement og sosialt ansvar. Organisasjoner får ofte tilført prosjektmidler fra stat og kommune som ledd i sosialpolitisk satsnings-felt (Kjørmo 2007).

Jeg har valgt disse organisasjonene fordi de er både direkte og indirekte involvert når det gjelder integrering av flyktninger. Jeg har på forhånd snakket med de og fått bekreftet hvorfor akkurat disse organisasjonene er å satse på.

Røde Kors

Røde Kors er en av de største frivillige organisasjoner i verden, som er politisk og religiøst uavhengig. I utlandet er organisasjonen kjent for å drive med ulike former for nødhjelp som for eksempel i naturkatastrofer eller andre former for humanitære-kriser. I Norge har Røde Kors hatt en lang tradisjon og er mest kjent for å være beredskapshjelp i ras-fare situasjoner. Røde Kors tilbyr flyktninger og innvandrere som ønsker det , en flyktnings-guide.

Flyktnings-guiden lærer og viser flyktninger og innvandrere ting de ikke får kjennskap til gjennom de offentlige tjenestene (Kaya, Høgmo og Fauske (red) ; Integrering og mangfold :utfordringer for sosialarbeideren 2010). Flyktnings-guiden tilbyr praktisering av språk, lærer bort sosiale koder og hjelper til å få oversikt over hvilke aktiviteter og tilbud som finnes i nærmiljøet. Røde Kors er inndelt i tre hoveddeler : Ungdom , Omsorg og Hjelpekorps.

Røde Kors omsorg sine aktiviteter skal styrke tilhørighet og trygghet for mennesker i sårbare livssituasjoner. Avdelingens viktigste oppgave er å utvikle sosiale nettverk for mennesker som opplever sosial ekskludering eller ensomhet. Røde Kors omsorg legger også til rette for at flyktninger kan få en flyktningsguide der tanken er at guiden skal være veiviseren inn i det norske samfunnet. Frivillige flyktnings-guider og flyktninger kobles sammen og møtes et par ganger i uka. Slik blir flyktninger kjent med språk, kultur og lokalsamfunnet ¹.

Redd Barna

Redd Barna er en frivillig organisasjon som er politisk og religiøst nøytral. Redd Barnas sitt arbeid er bygd på FNs barnekonvensjon. Både globalt og lokalt jobber Redd Barna med å bekjempe brudd på barnas rettigheter.

I Norge er Redd Barna delt inn i regionalt og lokalt. Det varierer noe hvordan de ulike lokale aktivitetsgruppene jobber.

I Redd Barna har jeg fått bekreftet at de jobber med integrering av flyktninger på flere områder. Redd Barna har ulike former å gjøre dette på , blant annet gjennom aktiviteten ” En god nabo”. Her kobles en bosatt flyktnings-familie opp mot en gruppe frivillige. Målet med dette er at man skal vise familien rundt i lokalmiljøet over en tremånedersperiode , og hjelpe barna i familien inn i fritids-aktiviteter ved å vise dem hva som finnes av aktiviteter.

Det er også et mål at man introduserer foreldrene til hva som forventes av dem i en slik setting i Norge , og hvordan de skal kunne følge opp barna sine i aktiviteten. Et annet prosjekt Redd Barna har med tanke på integrering av flyktninger er ”leksehjelp”. Prosjektet går utpå å hjelpe barn med lekser, ikke alle foreldre har forutsetning til å hjelpe barna sine med leksene.

I et slikt arrangement er Redd Barna inne i skoler hvor man for eksempel har mange flerspråklige barn, og tilbyr leksehjelp. Et annet prosjekt som Redd Barna har er møteplassaktiviteter. Her skaper organisasjonen møteplasser for barnefamilier, slik at man blir bedre kjent med hverandre på tvers av nasjonalitet , språk og bakgrunn⁴.

Norsk Folkehjelp

Norsk Folkehjelp driver ikke direkte med integreringsarbeid ,men fokuserer på det flerkulturelle samfunnet og majoritets og minoritetsperspektiver. Mye av arbeidet til Norsk Folkehjelp gjelder antirasisme , der målgruppen er etnisk norske. Organisasjonen retter ulike tiltak mot integreringsarbeid. De har programmer der målet er å gjøre innvandrerkvinnene mer synlige i samfunnet gjennom å gi opplæring i likestillingspolitikk, debatt og forhandlingsteknikker og liknende (*Kaya, Høgmo og Fauske (red) 2010*)

⁴ <https://www.reddbarna.no/vaart-arbeid/barn-i-norge>

Selvhjelp for innvandrere og flyktninger

Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF) er en frivillig og uavhengig organisasjon som hjelper innvandrere og flyktninger. Organisasjonen informerer, henviser til rette instans og hjelper med problemløsning. SEIFs målsetting er å hjelpe innvandrere og flyktninger i det nye samfunnet. SEIF jobber også mot kjønnslemlesting og tvangsekteskap. Organisasjonen har medarbeidere med forskjellig kultur og språkbakgrunn (Kaya, Høgmo og Fauske (red) ; Integrering og mangfold :utfordringer for sosialarbeideren 2010).

1.6 Sentrale aktører på innvandrings og integreringsfeltet

Stortinget

Stortinget fastsetter rammene for flyktning, innvandrings og integreringspolitikken. Stortinget legger også rammer for kommunenes integreringsarbeid gjennom introduksjonsloven og gjennom fastsettelse av størrelsen på integreringstilskuddet kommunene får når de bosetter flyktninger.

Integrerings og mangfoldsdirektoratet (IMDi)

IMDi er et forvaltningsorgan og kompetansesenter og skal iverksette og bidra til å utvikle regjeringens integrerings og mangfolds-politikk. IMDis viktigste samarbeidspartnere er kommunene. IMDi samarbeider også med statlige aktører, privat sektor og frivillige organisasjoner.

Kommunene

Kommunene er sentrale aktører i arbeidet med å legge til rette for integrering og mangfold på lokalplan. Kommunene bosetter flyktninger i samarbeid med IMDi. Fra 1.september 2004 ble deler av kommunenes integreringsarbeid regulert gjennom introduksjonsloven. Kommunen har plikt til å sørge for at flyktninger og deres familiegjenforente får individuell opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og at de får tiltak som forbereder dem til arbeidslivet. I tillegg har kommunen ansvar for å tilby opplæring i norsk og samfunnskunnskap til øvrige innvandrere som omfattes av introduksjonsloven. Kommunen skal også sørge for at det generelle kommunale tjenestetilbudet er tilpasset en flerkulturell befolkning. Jeg kommer tilbake til kommunenes rolle når det gjelder integrering av flyktninger i drøftingsdelen.

2 Teori

I dette kapitlet skal jeg ta for meg teorier om integrering. Jeg skal belyse begrepet fra ulike perspektiver. Jeg begynner med en kort introduksjon av konseptet, deretter skal jeg definere selve begrepet integrering. Tilslutt skal jeg gjøre rede for begreper som er tilknyttet til integrering.

Det fins ulike definisjoner om hva integrering er og bør være. De fleste sosiologer baserer sine teori på antakelser om at samfunnet består av mennesker og samhandlingen mellom disse menneskene.

2.1 Integrering

Begrepet integrasjon er et begrep som brukes mye i dagligtalen av folk flest, i media, av staten og eksperter. Å integrere er et aktivt verb. Man har det fra Latin: ”å gjøre hel”. Integrering er en betegnelse på innlemmelsen av innvandrere i majoritetssamfunnet (Døving, 2009). I sosiologisk teori er integrasjon et nøkkelbegrep og referer til hvordan ulike deler eller elementer i et sosialt system inngår i en helhet.

Integrering er en betegnelse på sosial prosess som, på et eller annet vis føyer sammen ulike minoriteter og majoriteten i samfunnet. Schiefloe (2011) definerer integrasjon som å gjøre til et hele. Det å sammensmelte særlig om å innlemme minoritetsgrupper i samfunnslivet.

Integreringsbegrepet er blitt knyttet til innvandrere har sammenheng med den økte innvandringen Norge har opplevd siden slutten på 60-tallet.

Med turistvisum kom de med mål om å skaffe seg jobb og tjene penger for så å reise hjem igjen. De kom ikke for å bli, men de ble. Etter hvert kom også familiene deres. Kulturelle og religiøse institusjoner ble etablert, og med denne tilstedeværelsen av innvandrere ble også integrering et tema i norsk politikk og offentlighet (Døving 2009).

Med integrering menes det at alle grupper og individer skal få de samme muligheter, rettigheter og plikter til å deltakelse i samfunnet. Dette skjer gjennom skoler, arbeidslivet og organisasjoner. Integrering innebærer også at alle grupper og individer har rett til å bevare sin

kulturelle identitet. Kommunene i Norge har hovedansvaret når det gjelder integrering av flyktninger.

I den daglige omtalen av integrering ble begrepet betegnelse på en sosial prosess som på et eller annet nivå føyer sammen ulike minoriteter og majoriteter til” det norske samfunnet” (Døving 2009). Kjelstadli (2008) definerer integrering slik:

«Integrering innebærer to målsettinger: at det ikke er forskjell på flertallet og mindretallet når det gjelder fordeling av goder og at alle mennesker deltar på ulike arenaer i stor grad som de sjøl ønsker, og at de deltar i tilstrekkelig grad, slik at det finnes relasjoner mellom dem og resten av samfunnet» (s.106).

2.2 Integrering i lys av tre perspektiver

I stortingsmelding nr. 49 (2003-2004) påpekes det at integreringsbegrepet har to hovedbetydninger: det kan være beskrivelsen av en prosess hvor de enkelte integreringstiltakene har betydning eller det kan omtales som målet for tiltaket. Når det gjelder integrering som mål fremholder myndighetene at begrepet betegner «målet om likestilling gjennom like muligheter, rettigheter og plikter til deltakelse for alle, uansett opprinnelse». Det legges vekt på at det skal være en gjensidig prosess mellom enkeltindivider og samfunnet for øvrig.

Begrepet integrering har et bredt aspekt ved seg og begrepet kan forklares dette ut ifra normer og verdier. Samtidig som det dannes en felles moral, hvor de ulike nivåene i samfunnet fyller en spesialfunksjon.

Ifølge Schiefloe (2011) betegner integrasjon en situasjon der innvandrer-kulturen i hovedtrekk lever videre samtidig som innvandrerne aksepteres som en integrert del av majoritetskulturen. Et integrert samfunn er et samfunn der” alle” regnes med og deltar. Motsetningen til individuell integrasjon er sosial isolasjon eller ekskludering.

I forbindelse med innvandring betegner integrasjon en situasjon der innvandrergrupper aksepteres som likeverdige og inngår i storsamfunnet som andre, selv om de viderefører egen kultur (Schiefloe 2011).

Integrasjon som menneskelig prosess handler om hvordan sosialisering, gjennom normer og forventningsdannelser, bidrar til å skape sosialt samhold og samfunnsmessig stabilitet.

Integrasjon i sosialt forstand innebærer læring og tilpasning til samfunnets verdigrunnlag, prosesser som knytter individet til samfunnet (økonomisk og sosialt), og skaper tilhørighet og lojalitet (Brochmann, Borchgrevink og Rogstad 2002).

Etter hvert som individene knyttes til hverandre i stadig mer omfattende relasjoner, blir det vanskeligere å se alle konsekvensene av deres handlinger. Sosiologene har adressert denne utfordringen ved å skille mellom sosial integrering og systemintegrering. Sosialt integrasjon defineres som en prosess som fører til at ulike sosiale enheter: individer, grupper, kulturer, nasjoner forenes. Durkheim mener at sosial integrasjon er et uttrykk for felleskapet mellom mennesker (Døving 2009).

I følge Kjelstadli (2008) er målet med integrering ikke at alle må delta i like stor grad på alle arenaer. Det må være opp til en selv hvor mye man ønsker å delta og i hvor stor grad.

Engen og Kulbrandstad (2004) definerer integreringsstrategien i lys av tre ulike perspektiver. De snakker om **funksjonell tilpasning, akkulturering og pluralistisk integrering.**

Funksjonell tilpasning og akkulturering ble sett på som svake former for integrering. Det som kjennetegner disse to integreringsbegrepene er at personene tilpasses i stor grad i samfunnet, at de blir en del av arbeidslivet, men at de beholder sin egen kulturelle autonomi. Engen og Kulbrandstad tilføyer videre at en rimelig tolkning av integreringsbegrepet er at minoritetene tilpasser seg majoritetssamfunnet økonomisk-instrumentelt, dvs. på en bestemt sektor og at de tilpasser seg til en viss grad (Engen og Kulbrandstad 2004 s.262).

Funksjonell tilpasning kan ifølge Engen og Kulbrandstad (2004) forklares som en økonomisk-instrumentell kvalifisering med en lite forandret etnisk identitet, minoriteten beholder altså sin etniske identitet. Funksjonalisme er en teoretisk retning som forklarer sosiale fenomener ut fra deres bidrag til det systemet de er en del av. strukturfunksjonalismen er særlig opptatt av hvordan ulike trekk ved den sosiale strukturen bidrar til opprettholdelse av samfunnet. Den fremste sosiologiske bidragsyteren til denne retningen er Talcott Parsons.

Akkulturering har en del felles funksjonell tilpasning. Minoriteten tilpasser seg også den økonomisk-materielle siden av majoritetssamfunnet. Forskjellen mellom disse to

perspektivene er at ved akkulturering så identifiserer man seg til en viss grad også med storsamfunnets kultur.

Siste perspektivet som er **pluralistisk integrering** også kalt for inkorporering, er en sterk form for integrering (Engen og Kulbrandstad, 2004). Denne formen for integrering kjennetegnes ved at målet for minoritetene er at de skal bli tospråklige og tilegne seg en tokulturell kompetanse. De vil si at minoritetene må få en kjennskap til ulike former for normer og verdier og deretter måtte kunne vurdere disse formene for verdier og normer opp imot hverandre. Videre hevder Engen og Kulbrandstad at den enkelte må ha respekt og toleranse for man har andre verdier og normer, tradisjoner og levemåter, enn man er vant med i fra sin egen kultur.

Integrering innebærer at mennesker med sine individuelle, personlige og kollektive verdier (kultur, historie og identitet) finner en plass i samfunnet, at personen er i stand til å bruke sin personlige identitet og kan bli verdsatt.

Problematikken knyttet til å bruke begrepet integrasjon er at det ikke finnes en enhetlig oppfatning eller definisjon av begrepet. Begrepet gir forskjellige assosiasjoner, og brukes i ulike mening, eksempelvis kan begrepet integrasjon forstå som tilstand. I statens forståelse av begrepet er prosess der enkeltmennesker innlemmes i samfunnsfelleskapet. Integrasjon skjer gjennom prosesser som vever individet inn i et felleskap og den er fullført når individet går i ett med dette felleskapet og selv er blitt bærer av systemets normer.

En annen utfordring ved bruken av begrepet integrering er at parallelt med de offisielle og gjennomtenkte oppfatningen om hvordan ting bør være, lever den uoffisielle og delvis uuttalte forventningen om hvordan folk bør oppføre seg om hva integrering består i.

I de fleste vesteuropeiske land har begrepet integrering fått et politisk innhold som skiller begrepet fra både assimilasjon og segregering. Det blir ofte betegnet som en mellom posisjon mellom assimilering på den ene siden og segregering på den andre. I Norge synes debatten om integrasjon særlig å handle om motsetning til assimilering. Ordet assimilasjon betyr å smelte sammen, å gjøre lik (Døving 2009).

Når et individ har tilegnet seg flertallets normer, verdier og livstil, er det assimilert (Døving 2009). Begrepet assimilasjon blir ofte negativt assosiert ettersom assimilasjonspolitikken ofte

omtales som noe nasjonalstatene en gang utsatte sine nasjonale minoriteter for at de skulle bli lik majoritetsbefolkningen. Begrepet assimilasjon ble negativt omtalt i Norge med tanke på den fornorsknings-politikken og overgrepene som samene og nasjonale minoriteter ble utsatt for (St.meld.nr.49).

Jeg kommer nærmere tilbake til assimilering i delkapittel 2.5.

2.3 Sentrale teoretikere

Integrering av minoriteter i Norge har vært en offentlig politisk målsetting i minst 20 år (Djuvel 1999). Sosiologiske teoretikere som Emil Durkheim og Talcott Parson mente i all hovedsak at sosial integrasjon var det avgjørende for at samfunnet skulle fungere på en hensiktsfull måte for alle individer i samfunnet. I deres funksjonalistiske perspektiv hersket det en forestilling om at de sosiale prosessene i samfunnet og samfunnets organisering var preget av overordnet moral og at dys-funksjonalitet og konflikter i samfunnet skyldes manglende integrasjon (Kjørmo 2007).

Ifølge Parson så består samfunnet av systemer. Systemene deles inn i tre nivåer. Man har **kulturelt system**, **sosialt system** og **personlighet**. Den første henviser til våre felles verdier, normer og symboler. Dette er helheten av felles oppfatninger som strukturerer i all sosial handling i samfunnet. **Sosialt system** henviser til vår samhandling med andre. Den siste nivået henviser til våre tanker og handlinger (Moe 2009).

Integrering er et av grunnbegrepene i sosiologien. Integrering av mennesker handler om hvordan sosialisering, gjennom normer og forventningsdannelse, bidrar til å skape sosialt samhold og samfunnsmessig stabilitet. I den forstand kan integrering forstås som grunnlaget for etablering av og vedlikehold av sosial orden, noe som kan trekkes tilbake til sosiologiske

klassikere som Durkheim og Parsons. I sosiologisk forstand innebærer dette læring av og tilpasning til det verdigrunnlaget som finnes i samfunnet. Dette er prosesser som knytter individet til samfunnet, både økonomisk, kulturelt og sosialt – og som skaper tilhørighet og lojalitet (Brochmann 2005).

Thomas Hobbes innførte ideen om at mennesket i en førsosial «rå naturtilstand», hvor egoisme og aggressivitet hersket, var henvist til et ensomt, fattig og kort liv på jorden. Hobbes løsning var en sosial orden basert på tvang fra en suveren enehersker, som mennesker innsatte ved å inngå en kontrakt. Herskeren skulle tvinge folk til lydighet og til respekt for lov og orden med sverd (Andersen 2000).

Den moderne forståelsen av integrasjon bygger ikke på betydningen av åpen tvang og ytre regulering. Sosialiseringssprosessen sikrer dette ved at grunnleggende normer og verdier innlemmes gjennom primær sosialisering i familien og sekundær sosialisering gjennom skole og arbeidsliv.

Emile Durkheim kjent som sosiologens far mente at integrering innebærer at samfunnsmedlemmene har et felles verdisyn. Durkheims svar på integrasjonsproblemet var at et felles verdisyn ville sikre integrasjon. Han sentrerte integrasjonsproblemet rundt begreper som felles identitet og felles verdisystemer. Videre mente han at samfunnsmedlemmer følte seg bundet til hverandre gjennom å tro på det samme. Å føle felleskapet er fortsatt et sentralt tema i dagens integrasjonsdebatt (Døving 2009).

Som nevnt var Durkheims svar på integrasjonsproblematikken at et felles verdisystem ville sikre integrasjon. Med andre ord samfunnet vil bli bedre integrert dersom flere grupper deler majoritetens verdiplattform. Minoritetene må derfor tilpasses det rådende verdisystemet (Døving 2009). Å se integrasjonsprosesser som middel til å etablere en sterk enighet eller likhet blant samfunnsborgere innebærer at integrering dreier seg om å redusere forskjeller mellom majoritet og minoriteter.

Durkheims teorier om nødvendigheten av felles verdier for et godt integrert felleskap er altså tilstede i dagens integrasjonsdebatt. Durkheim fokuserte særlig på gruppen som den viktigste aktøren i integreringsprosessen. Han mente at en slags form for lojalitet til staten vil kunne

bidra til integrering. Det å fri seg fra en gruppentallitet fremstilles som løsningen for å bli bedre integrert i et storsamfunn.

Betegnelsen integrasjon har ikke fått et entydig ideologisk innhold. På et praktisk nivå er det vanskelig å definere hva man mener med kulturell bakgrunn, hva man mener skal bevares og når man anser noen for å være integrert. Disse problemstillingene tas opp i multikulturalismen. Et integrert samfunn er et samfunn som fungerer inkluderende og skaper en viss grad av samhørighet blant en mangfoldig befolkning (Døving 2009).

Andre begreper som er tilknyttet integrering er begrepene *assimilasjon*, *segregering*, *inkludering* og *sosial kapital*. Disse forklares her kort.

2.4 Assimilering og andre begreper

Assimilering beskriver en prosess der individene vokser inn i et gitt kulturelt felleskap, og gradvis tilegner seg dette felleskaps normer og verdier, til individets egne normer ikke kan skilles fra samfunnets. Ordet *assimilasjon* betyr å smelte sammen, å gjøre lik. Begrepet blir ofte negativt assosiert ettersom assimilasjonspolitikken omtales som noe nasjonalstatene en gang utsatte sine nasjonale minoriteter for at de skulle bli lik majoritetsbefolkningen.

Kjelstadli (2008) definerer **assimilering** som en prosess der minoritetsbefolkningen bli en del av majoriteten på en måte at de ikke ble sett på som annerledes, verken av verden rundt seg, eller av dem selv som person.

Assimilering ifølge Døving(2009) er når et individ har tilegnet seg flertallets normer, verdier og livsstil. Begrepet ble ofte negativt assosiert ettersom assimilasjonspolitikken omtales noe nasjonalstatene en gang utsatte sine nasjonale minoriteter for at de skulle bli ”lik” majoritetsbefolkningen. Det er viktig å påpeke at assimilasjon ikke nødvendigvis trenger å være negativ, det kan være selvalgt. For eksempel kan assimilasjon være et resultat av kontakt mellom majoriteten og minoritet.

Engebrigtsen og Fuglerud (2009) argumenterte for at assimileringsspektivet styrer den offentlige debatten om integrering i Norge. Assimileringens modellen går ut på at innvandrere antas på ankomstpunktet å inneha en underprivilegert økonomisk og sosial status som følge av kulturelle særtrekk gjør det vanskelig å konkurrere på arbeids og bolig markedet. Den medbrakte kulturelle fungerer som en hindring når det gjelder integrering.

Assimilasjonsmodellen utgjør den kulturelle kjennetegnet, minoritetsidentitet og særegne etniske sosiale relasjoner ikke bare hindrer for integrering i kulturelle forstand, men også årsaken til økonomisk marginalisering. Det er gjennom å legge til side disse man blir konkurransedyktig individ på lik linje med andre (Engebrigtsen og Fuglerud 2009).

2.5 Innlemmelse i sosiale felleskap

Ut ifra det jeg har gjennomgått ovenfor om integrering viser det seg å være problematisk å bruke selve begrepet ” integrasjon”. Integrasjon slik jeg har forstått omfavner ord som inkludering og innlemmelse i sosialt felleskap, ikke minst indikerer begrepet til deltakelse i samfunnets felles institusjoner (Eriksen 1998).

Jeg har valgt dermed innlemmelse som et alternativ analytisk verktøy for integrering. Integrasjon som jeg forstår innehav et innlemmelse perspektiv, det vil si et gjensidig prosess mellom mennesker. Jeg kommer til å bruke artikkelen til Cato Wadel (2008) ” innlemmelse i sosiale felleskap” som et redskap til å utdype innlemmelse.

Som nevnt tidligere så har jeg fått problemer med å bruke selve begrepet ” integrering” som verktøy for min analyse. Boka til Kaya, Høgmo og Fauske (2010) : Integrasjon og mangfold ; utfordringer for sosialarbeideren tar for seg en delavsnitt om innlemmelses-strategier fra side 66-68. Det særlig forfatteren Mehmet Kaya som skriver om dette emnet.

Han hevdet at de mest vanlige tilpasningsmåtene som både minoritets og majoritetsgruppene bruker i forhold til hverandre er: integrering, inkludering, marginalisering eller ekskludering og segregering. Slik jeg har forstått så bruker Mehmet ordet innlemmelse som tilpasningsstrategier. Mehmed hevder videre at disse nevnte begrepene betegner relasjoner mellom det norske samfunnet og innvandrersamfunn og disse forstås som avgjørende rammefaktorer for innvandres tilpasning til det norske samfunnet.

Ifølge Mehmed så er tilpasningen bestemt av to forhold eller betingelse. På den ene siden så er tilpasningen påvirket av innvandreres kulturelle tilknytning og de egenskaper og forutsetninger den enkelte har , fordi ifølge forfatteren kan disse egenskapene og ulike kulturelle behov motiverer dem ulikt.

På den andre siden blir tilpasningen påvirket av strukturelle og funksjonelle egenskaper ved det norske samfunnet. Med dette vil si ifølge forfatteren de muligheter, begrensinger eller

krav som det offentlige og vertsamfunnet ellers både tilbyr og stiller (Kaya, Høgmo og Fauske (red) : 63).

Det er først og fremst artikkelen til Wadel (2008) jeg min hovedtyngde om innlemmelse. Etter å ha lest artikkelen til Wadel (2008) : innlemmelse av sosiale felleskap har jeg blitt mer overbevist at jeg kunne bruke ”innlemmelse i sosiale felleskap som et alternativ til integrering. Wadel går litt dypere inn på innlemmelse enn Mehmet.

Wadel bruker store deler av artikkel til å forklare begrepet ”innlemmelse”. Han argumenterer for at innlemmelse finnes og at det er flere ord som kan trekkes i samme åndedrag når det gjelder ordet. Videre presiserer han hensikten med å utvikle begrepet ”innlemmelse” som et generelt relasjonelt fenomen setter oss i stand til å fange sentrale elementer i mellom menneskelige samhandling og mellom menneskelige prosesser.

Wadel(2008) presiserer at selve ordet innlemmelse ikke et begrep som brukes mye i dagligtalen , men at begrepet assosieres med for eksempel det å vise omtanke, vise omsorg , være oppmerksom , berømme , og identifisere seg og samarbeid. Etter min oppfatning så er mye av det han nevner med å gjøre vår samhandling med andre mennesker og det peker mot mellommenneskelig inkludering.

Innlemmelse er i følge Wadel den mest grunnleggende samhandlingsformen vi har for å skape relasjoner, grupper , samfunn og kultur på. Hver gang vi etablerer og vedlikeholder en mellommenneskelig relasjon til en annen person, så foretar vi oss en innlemmelsesprosess.

I følge Wadel så vi en innlemmelses-prosess skje ved etablering av sosiale nettverk. For mitt prosjekt betyr dette at det vil være interessant å se på innlemmelses-prosessene til de organisasjonene jeg har foretatt meg under prosjektet. I forskningsprosjektet kan frivillige organisasjoner og andre organisasjoner som har relasjoner til flyktninger bli sett som aktører i innlemmelsesprosessene.

Videre hevdet Wadel at et fellestrekk ved mellommenneskelig relasjoner er at partene knytter visse rettigheter og plikter til det å opprettholde relasjonen.

Begrepet innlemmelse kan også omfatte bekreftende handling og samhandlinger overfor personer som allerede føler seg innlemmet. I neste avsnitt skal jeg ta for meg segregering.

Segregering er en strategi i å ta i bruk for innlemmelse i et samfunn, og segregering kan sees både i et negativt og positivt lys, i forhold til formålet med bruk av denne type strategi. Når en person eller en gruppe er segregert vil det si at de ikke har kontakt eller er en del av majoriteten (Engen og Kulbrandstad 2004).

Segregering kan skje frivillig eller ufrivillig (Hauge 2007). Cappelen (2005) definerer segregasjon som atskillelse, det at ulike befolkningsgrupper isoleres fra hverandre. Segregasjon er det motsatte av integrasjon.

Ifølge Hauge (2007) er det ved frivillig segregering gruppen selv som tar det valget å isoleres fra majoriteten av samfunnet, og dette gjøres for at de ikke kan identifiserer seg selv med storsamfunnet.

Inkludering

Mens integreringspolitikken retter seg mot at nyankomne innvandrere raskt skal bli i stand til å bidra og delta i samfunnet, setter inkluderingspolitikken søkelyset på samfunnet som helhet og de barrierer som finnes for deltakelse. Begrepet inkludering brukes stadig oftere som erstatning for integrering.

Inkluderingspolitikken har som mål at innvandrerbefolkningen skal delta i det politiske og det sivile liv (Kaya, Høgmo og Fauske(red) : 2010). Det rettes fokus på frivillige organisasjoner og deres rolle når det gjelder inkludering, for å sikre et inkluderende samfunn for alle med mulighet for deltakelse. Inkluderingsstrategier referer til et mangfold der man sikter mot å opprette kulturelle, språklige, etniske og religiøse forskjeller (Kaya, Høgmo og Fauske :75).

Regjeringens utgangspunkt er at den viktigste arenaen for å sikre inkludering og hindre marginalisering er deltakelse i arbeidslivet. I følge stortingsmelding nr 18 (2007-2008) har regjeringen som mål for at alle skal ha, uavhengig av opprinnelse og kjønn, like muligheter, rettigheter og plikter til å delta i samfunnet og bruke sine ressurser.

2.6 Sosial kapital

Et viktig trekk ved det moderne samfunnet er at det er organisert. Eksempelvis så tar det offentlige sektoren i Norge av seg en rekke kollektive oppgaver. Disse oppgavene kan være å sørge for økonomisk støtte til enkeltpersoner, regulere individers atferd og forsvare landet. Som samfunnsmedlemmer er vi forpliktet til å avstå en vesentlig del av det vi tjener til det offentlige sektoren (Schiefløe 2011).

Begrepet sosial kapital har gått gjennomslag både i vitenskapen og i offentligheten de siste tiårene. Schiefloe (2011) definerer begrepet som ressurser som et individ har tilgang til gjennom sitt sosiale nettverk. Sosial kapital er en betegnelse på ressurser som individer får tilgang til gjennom sine sosiale nettverk. Sosialt nettverk beskrives som nettverk individer er knyttet til hverandre gjennom uformelle relasjoner (Schiefløe 2011 : 369).

Det er først gjennom den amerikanske statsviteren Robert Putnam begrepet ble allmennkjent. I boka hans ” Bowling Alone ” (2000) uttrykker han sin bekymring for nedgangen i amerikanernes deltakelse i ulike frivillig aktiviteter.

Sosial kapital er essensielt for å forstå betydningen av nettverket har for enkelt individets kobling til samfunnslivet og grunnlaget for et fungerende samfunn med engasjerte og integrerte samfunnsmedlemmer (Putnam 2000 , Ødergård 2010). Putnam så på frivillige organisasjoner og frivillig arbeid som hovedpilar i samfunnets produksjon av tillit , gjensidighet og med-borgerlig og engasjement. Det var særlig organisasjoner som var preget av ansikt til ansikt relasjoner mellom individer , han var opptatt (Haugelund og Loga 2009).

Sosialt nettverk er sett av varige , uformelle relasjoner mellom mennesker. Deltakelse i nettverk er ofte viktig for mennesker. Et viktig trekk ved nettverk er uformell utveksling av goder i form av materielle verdier, tjenester, hjelp, støtte og omsorg (Schiefløe 2011).

3 Metode

I dette kapitlet skal jeg ta for meg den metodiske tilnærmingen jeg har benyttet meg av under forskningsprosjektet for nødvendig empiri til problemstillingen. Den metoden jeg har valgt å benytte meg av er kvalitative metode. Forskningsmetoden min er basert på intervjuer , litteraturstudie og observasjon. I analysen delen har jeg tenkt å ha egen del der jeg drøfter stortingsmeldingene, og særlig om hva disse meldingene sier om frivillige organisasjoner og integrering. I tillegg til dette har jeg tenkt å benytte meg av intervjuer.

Jeg skal benytte meg av stortingsmeldingene og litteratur og intervjuene innsamlingene som basis for informasjon til empiri og analyse kapitlet. Jeg har også tatt i bruk andre forskningsmetoder som ustrukturerte samtaler, formelle intervjuer og andre former for informasjon.

Forskningsprosjektet kan på mange måter sies å ha blitt gjort både hjemme og borte. Hjemme i den forstand at den ble gjennomført innen egen kulturkrets. Blant annet fordi jeg har studert en del av min egen virkelighet (Wadel 1991). Jeg har også benyttet meg av lokalmiljøet i Tromsø, og deltatt i en av organisasjonene jeg har gjort feltarbeid i.

Feltarbeidet kan sies å være borte i den forstanden at jeg fra den sørlige delen av Norge, nærmere bestemt Stavanger, noe som både jeg og aktørene jeg har samhandlet med , oppfattet meg som tilhørighet til et annet geografisk sted. For det andre indikerte hudfargen min at jeg ikke tilhørte Norge.

Jeg kan allikevel sies å ha gjort feltarbeidet hjemme. Wadel (1991) påpekte at faren ved å gjøre feltarbeid i egen kultur er at man kan bli det han kalte for ”kulturblind”. Dette kommer av at forskernes forutsetninger vil kunne representere en feilkilde som hindrer egentlig innsikt og at en som kommer innenfra vil ha problemer med å oppnå analytisk distanse (Paulgaard 1997).

Jeg har valgt en kombinasjon av litteraturstudie, intervjuer, samtaler og observasjon. Et utvalgt stortingsmeldinger inngår i litteraturen. Jeg kommer til å bruke rapporter fra de ulike organisasjonene, blant dem som bør nevnes er Redd Barnas ”*en god nabo*” og Tromsø kommune sin ”*integreringstiltak innen kultur og idrett*” de mest framragende.

Jeg skal i de neste kapitlene redegjøre for hver av disse metode og hvorfor jeg har akkurat valgt dem som grunnlag for datainnsamlingen. Jeg skal komme nære innpå hver av de i analyse og empiri kapitlet, men først skal jeg redegjøre kort for hvorfor jeg har valgt dem.

Kvalitative metode er forsknings strategier for beskrivelse og analyse av egenskaper ved de fenomenene som skal studeres (Malterud, 2011). Forskjellen mellom kvantitative og kvalitative er at først nevnte bygger på numerisk data i form av tall , mens sist nevnte består av tekst som kan representere samtaler eller observasjoner. Den kvalitative forskningstradisjonen har røtter i teorier som postmodernisme og sosial konstruksjonisme. Postmodernisme benyttes ofte som en samle betegnelse på de kritiske strømninger som vant innpass i de fleste samfunnsvitenskapelige disipliner i 1980 årene.

I kvalitative metode tilnærming tar forskeren i sin utgangpunkt i de situasjonsbestemte betingelsene. Et eksempel er når forskeren er ute i feltarbeid som deltakende observant. De situasjonene som forskeren opplever er med å forme studien. Det vil si at forskeren har en induktivt tilnærming til forskningsstedet. Samtidig er forskeren med på å tolke betingelsene i ulike situasjoner ut fra sin egen referanseramme. ” *Forskeren med sine erfaringer , opplevelser og teorier prøver å forstå og skape mening i datamaterialet han eller hun har samlet inn* ” (Postholm ,2010:26-27).

3.1 Litteratur

Litteraturen jeg skal benytte meg av underveis i oppgaven vil være skrevet for et annet formål enn mitt. Jeg skal for det meste bruke bøker som er relatert til oppgaven. Underveis i oppgaven skal jeg benytte meg av faglitteratur. Disse kan danne utgangspunkt for å gå videre. Som nevnt skal jeg bruke rapporten til Redd Barna (*en god nabo*) og Tromsø kommune (*integreringstiltak innen kultur og idrett*) til å belyse problemstillingen. Jeg kommer også til å bruke rapporthefte jeg fikk fra Voksenopplæringen i Tromsø. Rapporten tar for seg IMDi introduksjonsordningen. IMDi er forkortelse for Integrerings og mangfolds-direktoratet.

Litteraturgjennomgangen skal oppsummere den viten som allerede finnes om det problemet jeg er opptatt av. De jeg brukt til å finne data som kunne belyse problemstilling er følgende : Anders, I.P (2003) : Den skinbarlige virkelighet : om vidensproduction inden for samfunnsvideskaberne 2 utgave, Kvale S og Brinkammn (2009) : Det kvalitative forsknings-intervjue , Tjora , A (2012) : kvalitative forskningsmetode i praksis og andre bøker. Disse

bøkene tar for seg forskningsmetoder. Jeg har også brukt stortingsmeldinger , artikler og rapport i oppgaven. I neste avsnitt skal jeg ta for meg stortingsmeldinger som er relevant for oppgaven.

Stortingsmeldingene

Stortingsmeldingene forkortet (Meld.St) er dokumenter fra regjeringen til stortinget om saker som regjeringen ønsker å orientere stortinget om eller få drøftet der uten at de er knyttet til et ferdig forslag til lov. Meldinger til stortinget foreslår fremtidig politikk eller inneholder rapport om offentlig virksomhet på et felt⁵.

De meldingene som jeg har valgt ut er følgende : St. meld. nr. 39 (1973-1974) : om innvandringspolitikk, St.nr.9(2009-2010) : Norsk flyktning og migrasjonsbildet i et europeisk perspektiv og St. meld.nr.30(2015-2016): Fra mottak til arbeidsliv –en effektiv integreringspolitikk.

Det er særlig den siste meldingen jeg skal se nærmere på i analysen. Integreringspolitikken ble et tema i norsk politikk på 1970-tallet. Den første meldingen danner grunnlaget for alle senere gitte stortingsmeldinger om innvandring.

Grunnen til jeg valgte stortingsmeldingene er at først og fremst disse meldingene gir oss innblikk hvordan regjeringen tenker eller ønsker å jobbe med integrering av flyktninger. Det er særlig de nyere meldingene jeg ønsker å se nærmere på. Jeg skal også se på hva disse meldingene særlig om de frivillige organisasjonene og flyktninger. Hensikten med dette er at jeg får data fra disse meldingene som jeg skal bruke i drøfting delen.

3.2 Deltakende observasjon

Observasjonsstudier har tradisjonelt vært brukt i sosialantropologien. Disse studiene var preget av naturalismen, det vil si en ide om at den sosiale verden skal studeres i sin naturlige situasjon (Tjora ,2012). I observasjonsstudier er det viktig at forskerne på en eller annen måte er sensitive for situasjoner og aspekter i det samfunnet de studerer. Observasjon vil kunne gi tilgang til sosiale situasjoner som de involverte ikke selv først har tolket.

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/dokument/meldst/id1754/>

Man kan tenke seg at vi med observasjon studerer det folk gjør , mens man i intervju studerer det folk sier (at de gjør). Er man interessert i hva folk gjør , bør man dersom det er mulig inkludere observasjon som data innsamlingsmetode (Tjora :46-47).

Forskeren som observerer bør være totalt åpen for inntrykk og samle data på en måte som så komplett som mulig får fram hva som skjedde i situasjonen , med vekt på fysisk setting , deltakerne , roller , oppgaver , samhandling , rutiner og fortolkning (Tjora, 2012). Deltakende observasjon er en forskningsmetode der forskeren går inn som deltaker i det sosiale systemet som undersøkes, for eksempel ved å ta seg jobb (Schiefloe 2011). Denne metoden brukes mye i antropologisk forskning. Deltakende observasjon stiller store krav til forskeren, blant annet for å ivareta forskningsetiske hensyn.

En vellykket deltakende observasjon er viktig element for at forskeren skal lykkes i å etablere relasjoner til informantene, og at forskeren har et reflektert forhold til den statusen forskeren har blitt tildelt og til sin egen rolleutforming (Aase ,1997). Jeg sa ifra til organisasjonene om min oppgave og at jeg kom til å observere til bruk for min oppgave. Jeg antok at det ville være fordeler og ulemper ved å ta i bruk min allerede eksisterende status. Jeg er både frivillig og medlem i Røde Kors.

Fordelene ved min status var jeg tidlig kom i kontakt med de relevante informantene og aktørene for min oppgave utforming. Det at jeg kunne ta i bruk forkunnskap i organisasjonene var også fordel. Ulempen antok jeg ville være den balanse mellom gangen mellom det å være forsker og frivillig status og det er å forholde seg objektiv til feltet og aktørene. Dette vil muligens være vanskelig fordi aktørene i feltet ville ha forventinger til meg , og de vil se på meg som venn først og fremst og frivillig som holdt på med et forskningsprosjekt.

3.3 Det kvalitative forsknings-intervjuet

Før jeg begynner å presentere kortfattet generelt om det kvalitative forsknings-intervjuet er det viktig for meg om å informere i de tilfelle jeg har hatt mer enn informant til intervjuene har

jeg valgt å kalle hoved-informanten for ”*nøkkelinformant*” og informant nr 2 for bare ”*informant*”.

Valget av intervju som middel for datainnsamlingen for oppgaven min var enkel. Mennesker snakker med hverandre , de stiller spørsmål og besvarer spørsmål. I en feltsamtale bærer det preg av å være mer hverdags prat mellom folk. Jeg har valgt den fortolkende tradisjonen i mine intervjuer. Fortolkende intervju innebærer at jeg som forsker er opptatt av å forstå personenes handlinger på forskningsstedet. Forståelsen i denne sammenhengen betyr både fra deres perspektiv og av personenes handlinger i en sosial og historisk kontekst (Postholm ,2012).

I en slik samtale mellom informant og forsker kan feltsamtaler gi svar på spørsmål som forskeren ikke hadde tenkt på forhånd og som forskeren ikke hadde forutsetning for å spørre om (Fossåskaret 1997, Spradley 1979).

Den mest utbredte datainnsamlingsmetoden innenfor kvalitativ forskning er ulike former for intervju (Tjora , 2012:104). Ulike former for intervju utgjør viktige forskningsredskaper som forskeren kan gjøre nytte av. Det er sammenheng mellom en forskers teoretiske utgangspunkt og hensikten med forskningen og hvordan intervjuer fortøner seg (Postholm ,2010).

Formålet med kvalitative forsknings-intervjuet er å forstå ulike sider ved intervju-persons liv , fra hans eller hennes perspektiv (Kvale & Brinkmann , 2009). Vanligvis foregår intervjuet ansikt til ansikt , men det foregår gjennom telefon eller over internett (Jacobsen 2005). Formålet med intervju i følge Jacobsen (2005) er å hente mest mulig informasjon. Den sosiale samhandlingen mellom forsker og informant, vil påvirke den kunnskapen og forståelsen som kommer frem i intervju-situasjonen. Det er viktig for forskeren å være oppmerksom på sin egen rolle , ved at man hele tiden prøver å være så nøytral som mulig.

Jeg antok at det vil være ulempe når det gjelder balansegangen mellom forsker og frivillig status og ikke minst det å forholde seg objektivt til feltet og aktørene. Dette vil være kanskje vanskelig ettersom aktørene i feltet ville ha forventinger til meg og de vil først og fremst se meg som frivillig og kollega.

Dermed vil intervjuets forløp reflektere det grunnlaget som skapes mellom forsker og informant (Thagaard, 1998). Det fins flere former for intervjuer. Den intervjuemetoden jeg

har brukt i dette prosjektet er dybdeintervju. Målet med dybde-intervjue er å skape en situasjon for en relativt fritt samtale som kretser rundt noen spesifikke temaer forskeren har bestemt på forhånd (Tjora ,2012). En viktig forutsetning for å lykkes med dybde-intervjue er ifølge Tjora (2012) at man greier å skape en avslappet stemning hvor informanten føler det er greit å snakke åpent om erfaringer. Det må til tre faser for å gjennomføre en dybde intervju ifølge Tjora.

Første fasen er ”oppvarmingsspørsmål” der forskeren representerer enkle, konkrete spørsmål for eksempel i hvilke rolle informanten har i organisasjonen og arbeidsoppgaver. Fase to er refleksjonsspørsmål. Refleksjonsspørsmål danner kjernen i intervjuet. Her kan informanten gå i dybden i ulike deler av forskningstemaet, ofte gjennom egne erfaringer hva informanten har opplevd for eksempel gjennom arbeidet i organisasjonen (Tjora ,2012:113).

Den siste fasen er avrundingspørsmål der man normaliserer situasjonen mellom informanten og forskeren. Her tas det opp relevante temaer og hvordan forskningsprosjektet går videre og hva som vil skje med dataene fra dette intervjuet og hvordan informanten får tilbakemelding og liknende (Tjora ,2012). Det er viktig at informanten takkes for innsatsen.

Før jeg startet min undersøkelse foretok jeg en del forberedelser på forhånd. En av disse forberedelser var valg av metode for innhenting av empiri, har vært en kombinasjon av forkunnskap, faglitteratur gjennomgang og samtidig den erfaringen jeg hadde gjennom min engasjement med de frivillige organisasjonene.

Før feltarbeidet startet var jeg bevisst på hva jeg skulle ta foreta både med tanke på og feltsamtale og intervju som metode for innhenting av empiri. Jeg brukte feltsamtaler med alle informantene fordi det å ha samtale er et grunnleggende menneskelig kommunikasjons evne. I de tilfellene jeg har intervjuet to informanter på en gang har jeg markert ”informant 1” som nøkkelinformant og ”informant 2” som tillegg informant. Jeg noterte systematisk underveis i arbeidet. Jeg noterte det informantene sa og det jeg observerte under aktiviteter i regi av disse organisasjonene.

Jeg kom litt seint i gang når det gjelder datainnsamling. Noen av grunnene var at jeg måtte vente svar fra NSD angående prosjektet og ikke minst de relevante informantene ikke var tilgjengelig.

Jeg har gjort undersøkelse i to forskjellige frivillige organisasjoner. Disse to er Redd Barna og Røde Kors. I hver av disse organisasjonene har jeg valgt å intervju 1 eller to representanter for de nevnte organisasjonene. Jeg har også gjort undersøkelse i flyktning-tjenesten som er en kommunal organisasjon.

Grunnet mitt engasjement og som medlem på en av de frivillige organisasjonene var det mye lettere å få innpass i organisasjonen. Det var et tilfelle hvor jeg ikke fikk være med på aktiviteter på grunn av retningslinjer som organisasjonen hadde.

Det var et avgjørende faktor at jeg hadde kjennskap til folk i de frivillige organisasjonene og dermed fikk det til intervjuer og samtaler med dem. Det at jeg hadde kjennskap til feltet og aktørene gjorde at jeg kunne lettere ta avgjørelser, vurderinger før jeg startet med feltarbeidet, men også underveis. Gjennom mitt kjennskap til feltet, kunne jeg lettere velge ut de informantene som jeg anså relevante til oppgaven.

Det er i Røde Kors jeg har foretatt meg min første intervju 15.02.17. Jeg hadde forhåndsinformasjon om organisasjonen, samtidig har jeg vært medlem i organisasjonen og er fremdeles medlem fortsatt. Jeg fikk anbefaling om å intervju en spesifikk person i Røde Kors som jobber som har rolle tilrettelegger for flerkulturelle. Intervjuet med Røde Kors foregikk på kafe Globus og varte omtrent litt over 1 time. Intervju informant var ei etnisk norsk kvinne (40 + år).

I tillegg til intervjuet hadde jeg feltsamtaler med representanter fra Røde Kors i gjennom min deltakelse i *norsktrening og flyktningguide*. Fra Røde Kors har jeg samtaler med totalt 4 informanter. Jeg har også vært med på *vinterfest* 25.mars 2017 på Charlottenlund. I Røde Kors norsktrening var informantene de fleste godt voksne etniske norske både av menn og kvinner i alder 40-55 år omtrent. Noen av informantene var også studenter mellom 20-25 år. Norsktrening foregikk ved Røde Kors sin lokal(bygning) i Tromsø.

I Redd Barna har jeg ikke deltatt på aktiviteter, men jeg har intervjuet representant for organisasjonen. I tillegg har jeg fått en rapport om prosjektet ”en god nabo” som har hjulpet meg til å få klarhet om Redd Barnas arbeid opp mot flyktninger. Redd Barna var intervju informanten ei etnisk norsk ung kvinne under 30 år og intervjuet foregikk på Redd Barnas sin lokal i Tromsø. Intervjuet varte i 45 min.

I tillegg til disse to nevnte frivillige organisasjonene, har jeg foretatt meg undersøkelse i en kommunal organisasjon. Nærmere bestemt *flyktning-tjenesten*. Som navnet indikerer så er flyktning-tjenesten en kommunal organisasjon som har som oppgave å gi /bidra med tjenester til flyktninger. Jeg kommer tilbake til disse nevnte aktørene i analyse delen.

3.4 Etisk hensyn

Et av de viktigste etiske hensynene jeg måtte ta stilling til i denne oppgaven, har vært forbundet med anonymitet. Informantene mine deler mye fra livene sine som i utgangspunktet kan være gjenkjennbare. Før jeg satte i gang undersøkte om jeg trengte tillatelse fra Datatilsynet (NSD). Det er strenge regler på hvordan lister med navn eller andre opplysninger som kan identifisere personer, skal oppbevares og slettes. Blant annet så fikk jeg beskjed at det var strenge regler når det gjaldt flyktninger. Man måtte ha tillatelse fra UDI og søknad og prosedyrer kunne ta opp til flere måneder. Det var derfor viktig for meg å kunne fokusere på representanter for de valgte organisasjonene.

Videre fikk jeg sjekklister fra NSD om informasjon og samtykke til prosjektet som jeg måtte forholde meg til. Et av punktene fra denne sjekklista innebærer at jeg må informere de involverte muntlig om prosjektet og ha deres samtykke om deltakelse.

I bruken av materialet har jeg vært nøye med å ikke navngi informantene. Jeg har ikke brukt lydopptak på grunn av etisk hensyn og at informantene kan være mer reservert når det gjelder bruk av lydopptak. Jeg har også informert alle de involverte både skriftlig og muntlig om oppgaven min og hensikten med prosjektet. Jeg har også tatt stilling til samtykke skjema. Alle informantene gav sitt samtykke ved skriftlig avtale.

3.5 Reliabilitet og validitet

Ordet reliabilitet ifølge Everett og Furseth (2012) forbindes ofte med målinger i kvantitative undersøkelser, men reliabilitet har også å gjøre med hvor pålitelig data er. Reliable data er pålitelig data. Reliabilitet handler også om i hvilke grad en studie kan etterprøves. Reliabilitet går ut på pålitelighet. Brukes i vurderinger av kvaliteter av datainnsamling (Schiefloe 2011).

De datainnsamlingene jeg har gjort under denne oppgaven er intervjuer gjort med offentlige personer som representerer visse organisasjoner. Jeg har brukt samtaler , observasjon og var delaktig i noen av de aktivitetene gjort i regi av frivillige organisasjoner.

Det at jeg har vært aktiv deltakende forsker har bidratt til å forsterke påliteligheten til det fenomenet jeg studerte på. Det har også hatt sine utfordringer ved at man ofte blir usikker på hvilke rolle man tilhører. Overgangen fra det å være forsker til frivillig er ikke alltid lett.

I noen tilfeller er det vanlig å vurdere datas reliabilitet ved å se hvorvidt uavhengige observasjoner og målinger av et og samme fenomen gir samme eller tilnærmet likt resultat. Dersom data ikke er pålitelige, vil de ikke være egnet til å kaste lys over problemstillingen (Everett og Furseth 2012 : 135).

Jeg har også brukt offentlige dokumenter som stortingsmeldinger og fakta om organisasjonene både i papirform og på nettsteder. Jeg går ut ifra at alle disse dataene kan etterprøves. Med det mener jeg at for eksempel en annen forsker kan studere fenomenet mitt eller bygge på den. I denne oppgaven har jeg som forsker vært bevisst på stille spørsmål med åpen sinn som mulig.

Jeg hadde ikke noe særlig erfaring med det feltet jeg studerte(riktignok har jeg vært medlem i Røde Kors men har aldri studert organisasjonen som et fenomen) , og dermed har jeg ikke heller noe erfaring med informantens ståsted og derfor kan jeg heller ikke trekke noen direkte paralleller til mitt ståsted. Min vurdering i henhold til dette blir at jeg blir nødt til å stole på den informasjonen jeg får fra informantene.

Validitet vil si hvor troverdig de dataene man har samlet er. Validitet er i hvilke grad resultatene fra en studie er gyldige. Validitet i forskning er spesielt viktig fordi det er vanskelig å vite om forskningen leverer det den lover (Everett og Furseth 2012).

Validitet går utpå gyldigheten til en kilden. Validitet betegner i hvilken grad vi i en empirisk undersøkelse for eksempel ei intervjuer måler eller registrerer det vi ønsker å finne ut noe om (Schiefløe 2011).

I neste kapitlet skal jeg ta for meg empiri.

4 Empiri

I dette kapitlet skal jeg ta for meg analyse og empiri delen. Kapitlet er bygd slik at jeg først tar for meg stortingsmeldingene. Dernest en delkapitlet om ”inkludering den nye integrering” , deretter følger det en delkapittel der jeg tar for meg intervjuene. Helt tilslutt skal jeg ha analyse av og drøfting av funnene i senere i kapitlet.

Jeg kommer til å bruke begrepet ”innlemmelse i *sosiale felleskap*” som et alternativ for begrepet integrasjon.

Temaet for oppgaven ble valgt ut ifra interesse for integrering av flyktninger. De spørsmålene jeg ønsker å få besvart er :

- 1) *Hva bidrar frivillige organisasjoner med når det gjelder integrering av flyktninger?*
- 2) *Hvilken rolle har disse organisasjonene sett i forhold til det offentlige tilbudet?*

Mitt hovedfokus er på de frivillige organisasjoner i Tromsø og hva slags supplement de har i forhold til det offentlige tilbudet når det gjelder flyktninger.

Jeg har tenkt å begynne med hvordan jeg har fått i tak de nødvendige dataene til empiri. Dernest skal jeg presentere de funnene. I analysen skal jeg drøfte de funnene jeg har gjort og om de funnene samsvarer med problemstillingen.

4.1 Stortingsmeldingene

I dette delkapitlet skal jeg ta for meg stortingsmeldingene. Jeg skal bruke disse meldingene som bakgrunns-del for analysen min. Disse stortingsmeldingene i tillegg til intervjuene skal danne grunnlaget for empiri og analysedelen. Stortingsmeldingene er dokumenter fra regjeringen til stortinget der regjeringen ønsker å orientere eller drøfte saker uten at de er

knyttet til et ferdig forslag til lover eller vedtak. Disse meldingene foreslår fremtidig politikk eller inneholder rapporter om offentlig virksomhet på et felt ⁶.

Siden arbeidsinnvandringen i 1970-årene har Norge endret seg i retning av et mer flerkulturelt samfunn med en aktiv integreringspolitikk. Integreringspolitikken ble et tema i norsk politikk på 1970-tallet.

Dette hadde sammenheng med at de som kom til Norge som arbeiders-innvandrere i 1960-årene ble værende i Norge og etter hvert kom også deres familier tilflyttende til Norge. Den første stortingsmelding om ”innvandrings-politikken” kom ut 1973-1974 og denne meldingen danner grunnlaget for alle senere gitte stortingsmeldinger om innvandring.

Meldingen tar opp prinsippene for integrasjon av innvandrere, og er gjenstand for den første diskusjonen om dette temaet i stortinget. Før var det snakk om assimilering, når det gjaldt innvandrers tilpasning til majoritetssamfunnet. Det var forventet at alle nye innvandrere i løpet av en overgangsperiode gradvis og ensidig skulle ta til seg majoritetens kultur og levemåter til sin egen.

Myndighetene i Norge har som målsetting at folk gjennom fornorskning-politikken ble nasjonale minoriteter som samer og sigøynere utsatt for sterkt assimileringsspress. Fornorskings-politikken var en betegnelse som ble brukt om den offentlige politikken som norske myndigheter førte for å assimilere samene i det norske samfunnet (Djuve og Friberg 2004).

Stortingsmelding 30 (2015-2016) : *Fra mottak til arbeidsliv-en effektiv integreringspolitikk* tar i sin utgangspunkt i migrasjonsbildet i Europa og Norge 2105 og 2016. Meldingen tar for seg hvordan integreringspolitikk og tiltak bør organiseres slik at flere nyankomne innvandrere fluktbakgrunn raskere kommer i arbeid eller utdanning og dermed får en fast tilknytning til arbeidslivet. I følge meldingen er den norske velferdsmodellen avhengig av høy arbeidsdeltakelse. Videre påker meldingen at det er avgjørende for samfunnet at nyankomne

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokument/meldst/id1754/>

asylsøkere raskt kommer i arbeid og ikke blir stående utenfor arbeidslivet og dermed blir avhengig av kontantytelser.

Regjeringen har som utgangspunkt at mennesker vil bidra. Integreringspolitikken skal legge til rette for dette gjennom incentiver for deltakelse i arbeids- og samfunnslivet. Målet er at alle som skal leve og bo i Norge, kommer i jobb, blir skattebetalere og deltakende borgere.

Det vises i meldingen at integreringsarbeidet ikke har noe raskere løsninger. Det er grunn til å anta at det vil ta tid før de som får opphold i landet på bakgrunn av beskyttelsesbehov, kommer inn i arbeidslivet. Integrering er et samspill mellom flere parter.

Regjeringen legger vekt på at tiden i mottak skal brukes effektivt, at bosetting i kommuner skal skje raskt som mulig etter vedtak om opphold, samtidig som kvalifisering til arbeidslivet er målrettet og medbrakt kompetanse og utdanning skal brukes. Det vises i meldingen til at det er en selvfølge at det stilles krav til kunnskaper om norsk språk og det norske samfunnet for de som oppholder seg i Norge over tid.

Videre presiserer meldingen for at nye ankomne asylsøkere skal lykkes, kreves det innsats fra alle parter: myndighetene, lokalsamfunnet, frivilligheten, arbeidslivet og næringslivet og ikke minst av den enkelte asylsøkeren selv. På bakgrunn av det høye antall asylsøkere som kom til Norge høsten 2015, kan ventetiden for personer som bor i mottak bli lengre enn ønskelig. Regjeringen ønsker å ha tilbud i mottak som motvirker passivitet, og som er kompetansefremmende. Frivillighet og frivillige organisasjoner utgjør en viktig rolle i det norske samfunnet. Det frivillige arbeidet foregår i stort sett i lokalsamfunnene og i folks nærmiljø. Kommunene i Norge er derfor sentrale aktører og samarbeidsparter for frivillige organisasjoner (ii)

I følge meldingen er det ønskelig at beboerne i mottaket må bruke tiden på å lære seg norsk og samfunnskunnskap, og lære seg de grunnleggende verdiene i det norske samfunnet. Frivillige organisasjoner kan spille, og spiller en viktig rolle i å skape kontakt mellom lokalsamfunnet og de nye innbyggerne. Ikke minst kan de spille en viktig rolle for beboere i mottak. Deltakelse i fritidsaktiviteter i regi av frivillige organisasjoner og ulike former for frivillig innsats fra beboerne kan bidra med å bygge broer og skape nettverk mellom ulike

miljøer i lokalsamfunnet. Beboerne i mottak kan delta aktiviteter og tilbud i regi av frivillige organisasjoner i lokalmiljøet.

I følge meldingen er tanken at man kan for eksempel delta i idrettsaktiviteter, kor og korps , teater og dansegrupper, fri-luft-organisasjoner og en rekke andre tilbud. Kultur institusjoner som bibliotek og museer har også aktiviteter og tilbud som beboere i mottak kan bruke. Mange frivillige organisasjoner tilbyr fritidsaktiviteter. Redd Barna, Røde Kors , flere av studieforbundene og Norges Fotballforbund er eksempler på organisasjoner som driver aktiviteter for enslige mindreårige.

Kommuner og frivillige organisasjoner bør sammen ta ansvar for å gjøre den frivillige aktiviteten tilgjengelig for alle som bor i lokalsamfunnet. Frivillig sektor er inngangsporten for deltakelse og er svært viktig for å skape tillit og gi økt følelse av tilhørighet. I tillegg til å være døråpner til lokalsamfunnet, kan mange aktivitetstilbud i regi av frivillige organisasjoner være til hjelp for mindreårige, for eksempel flyktnings-guiden.

Formålet med dette er å strukturere samarbeidet mellom mottakene og frivillig sektor, og å legge til rette for at flere organisasjoner kan bidra inn mot beboerne i mottaket.

Det vises i meldingen til at samtidig med at innvandringspolitikken blir strengere , må integreringspolitikken fornyes for å møte en ny situasjon. Regjeringen ønsker å beholde ordninger som fungerer godt , men legger til rette for at ordningene blir mer fleksible og gir bedre utbytte for den enkelte. Målet er en mer effektiv integreringspolitikk, hvor flere innvandrere med fluktbakgrunn kommer raskere i arbeidslivet.

4.2 Inkludering den nye integrering

Begrepet inkludering brukes stadig oftere som erstatning for integrering. Dette kommer til uttrykk i stortingsmelding 49 (2003-2004). I denne meldingen påpekes det at begrepet ”inkludering” noen ganger brukes delvis som erstatning for ”integrering”, delvis som det motsatte av ekskludering. Videre skiller regjeringen mellom integreringspolitikk og en politikk for mangfold gjennom inkludering og deltakelse.

Regjeringen mener integreringspolitikken gjelder personer som har innvandret, og handler om forutsetninger for at innvandrere skal kunne introduseres og inkluderes i det nye samfunnet og forsørge seg selv i størst mulig grad.

Regjeringen mener at ansvaret hviler på majoriteten, eller dem som har makt til å ”lukke” folk ute, eller ta dem ”inn”.

Det virker som regjeringen forsøker å finne nytt ord til å erstatte begrepet integrering, samtidig som de regjeringen bruker begrepet inkludering som motsatte av ekskludering. Det forsøkes å skille mellom integreringspolitikk på den ene siden og en politikk for mangfold og inkludering på den andre siden, hvor integreringspolitikken handler om dem som nettopp har ankommet, mens politikken for inkludering handler om personer som er født og oppvokst i Norge ⁷.

Begrepet inkludering handler om å ”invitere” inn i motsetning til å pålegge innvandrere plikter og rettigheter. Videre kommer det fram i meldingen at som målsetting er det å være inkluderende nær beslektet med målet om deltakelse; i arbeidslivet, nabolag og politikk etc.

Det synes som inkludering handler om praksis, mens integrasjon handler om formelle rettigheter og plikter og at inkludering som handling når formelle rettigheter ikke gir ønsket

7

<https://www.regjeringen.no/contentassets/4cd5860b96454b55b3d79eb8a472e768/no/pdfs/stm200320040049000dddpdfs.pdf>

resultat. Det som da synes å være problematisk, er at begrepet inkludering som skal handle om dem som er født og oppvokst i Norge også brukes som erstatning på integrering, og dermed synes ikke å være noe særlig skille mellom bruken av begrepet integrering og inkludering.

Både moderne velferdsstater og store deler av akademia ser ut til å ta for gitt at integrasjon av nyankomne innvandrere i flerkulturelle stater er både ønskelig og realiserbart, og dessuten at integrasjon er noe kvalitativt forskjellig fra det som kalles for assimilasjon (Brochmann, Borchgrevink og Rogstad 2002).

Assimilasjon i motsetning til integrering blir nærmest illegitimt og ubrukelig i moderne demokratier. Assimilasjon i dette konseptet betraktet som en strategi mange stater fulgte overfor minoriteter tidligere i historien, der det ble brukt vold, undertrykking og andre pressmidler får å minoriteter til å bli mest lik majoritetsbefolkningen (Brochmann, Borchgrevink og Rogstad :30).

Innenfor assimilasjonstradisjonen er det snakk om en prosess, der individene vokser inn i et gitt kulturelt felleskap og gradvis tilegner seg dette felleskapets normer og verdier til individets normer ikke kan skilles fra samfunnet (Brochmann, Borchgrevink og Rogstad :31).

Marginalisering eller ekskludering blir oppfattet som det motsatte av integrering når det gjelder individer. Marginalisering innebærer undergraving av de sosiale og symbolske båndene mellom individ og samfunn. Ekskludering fører til en svak deltakelse og manglende tilhørighet og innflytelse. Ethvert individ går gjennom integrerings eller innlemmelsesprosesser for å bli et fungerende samfunnsmedlem (Brochmann, Borchgrevink og Rogstad 2002).

Slik jeg oppfatter så er egentlig skillet mellom integrasjon og assimilasjon ikke store. Det er ut ifra hvilke konsept man tar i sin utgangspunkt som vil forklare utfallet. Eksempelvis om jeg skulle gå på ski i påsken vil dette ikke gjøre meg mer eller mindre integrert. Man kan tenke seg at dette er noe jeg liker og at jeg rett og slett vil komme meg ut nyte påsken, uten forbehold om integrasjonsprinsippet.

I henhold til begrepet integrasjon vil man nok mene at jeg er integrert individ i samfunnet, siden jeg følger normer som er vanlig for en etnisk nordmenn.

Man må selv ta ansvaret og være villig til å ta til seg nye verdier og normer, men samtidig ikke glemme hvor man kom fra og beholde sin kulturelle egenart og tilpasse seg felleskapet til en viss grad. Assimilering er ikke bygd på gjensidighet, men på ensidighet, ved at majoriteten legger føringer for hvordan minoriteten skal innrette seg, og bli en del av majoritetssamfunnet.

Hva som er definert som integrasjon og hvilken grad man er integrert synes jeg bør være opp til enkelte. Så lenge man bidrar noe positivt til samfunnet. Integrasjon slik vi har sett blir definert i ett med det å bidra til samfunnet både (økonomisk og sosialt) og skape tilhørighet og lojalitet (Brochmann, Borchgrevink og Rogstad 2002).

I neste delkapittel skal jeg ta for meg intervjuene av de ulike organisasjonene. Som tidligere nevnt så har jeg brukt intervjuer som et av midlene for min data innsamling. Jeg har valgt å ikke ta lydopptak under intervjuene. Jeg har derimot gjort slik at intervjuene skulle virke mer som en samtale enn spørsmål og svar.

4.3 Intervjue: Røde Kors

Sted: Tromsø

Cafe globus

Informant: Nøkkelinformant

Mitt første intervju var hos Røde Kors Tromsø. Intervjuet tok plass på en kafe som heter ” kafe globus”. Datoen og tidspunktet for intervjuet var kl 15:00 , 15.02.17. Intervjuet tok omtrent 1 time.

Informanten representerte Røde Kors og hadde som rolle leder : tilrettelegger og koordinator for flerkulturelle. Før jeg tok intervjuet introduserte jeg informanten for mitt prosjekt og at informanten hadde rett til å trekke seg fra intervjuet uten videre begrunnelse. Jeg nevnte til informanten at jeg var medlem av Røde Kors og var frivillig. I håp om informanten skulle åpne seg for meg.

Jeg hadde også med samtykke skjema til informanten. Videre informerte jeg informanten at jeg ikke skulle ta lydbåndopptak. Jeg skulle ta notater.

Informanten informerte meg at personen har jobbet for Røde Kors i 12 år. Jeg anser informanten som en nøkkel informant. Siden informanten spesifikt jobber med den delen som har med å gjøre innvandrere. Det er disse følgende spørsmål jeg stilte informanten min.

- 1) Fortell om deg selv og hvilke rolle du har i Røde Kors ?
- 2) Frivillige organisasjoner er viktige arenaer for integrering og inkludering av innvandrere befolkningen. Frivillige organisasjoner iverksetter prosjekter og aktiviteter som kan være supplement til regjeringens integrering og inkluderingsarbeid. På hvilke måter ?
- 3) Hva slags utfordringer møter flyktninger når de først kommer til Norge ?
- 4) organisasjonenes generelle syn på integrering – hvilke faktorer er viktigst for god integrasjon ?
- 5) Hva gjør din organisasjon ? : prioriteringer- evaluering av aktiviteter- hva gjøres ?
- 6) Vellykkede prosjekter , planen framover
- 7) frivillige organisasjoner- forholdet til kommunen/samarbeid

Informanten startet intervjuet med å si litt kort om Røde Kors. *”Røde Kors er en av de største organisasjonene i verden , som er politisk og religiøst uavhengig. I Røde Kors er det de frivillige som driver organisasjonen”*. Videre nevnte informanten at alle kommuner er pålagt av staten til å ha tiltak for nyankomne flyktninger, blant annet introduksjonsprogrammet. Videre hevdet informanten at Røde Kors er et supplement til kommunenes tiltak.

Informanten nevnte også et prosjekt som heter flyktningguide. Flyktningguide er et prosjekt som Røde Kors har der hensikten er arbeid opp mot hadde angående arbeid flyktninger. Det er her jeg ble oppmerksom , fordi jeg hadde nylig meldt meg som flyktnings-guide. Jeg skulle ikke begynne før 1 mars. Jeg trengte litt mer informasjon om prosjektet. Informant sa det slik : *Flyktnings-guiden begynte i Bærum kommune i 1997 som et prøveprosjekt. Bærum kommune hadde ikke introduksjonsprogrammet. Prosjektet visste seg å være vellykket. I dag er det rundt 100 kommuner i Norge som har det. Kommunen skulle stille opp med økonomien. Noen av de viktigste trekkene på hvorfor prosjektet var vellykket var at flyktnings-guiden skulle*

virke som et arena for språktrening (man praktiserer språket), og et møtested mellom flyktninger og nordmenn.

”En flyktningguide for ansvaret for en flyktning, i 8-9 måneder. Hensikten med en flyktningguide er at man skal hjelpe flyktninger med alt fra språk til det å lære seg kulturelle koder og generelt om det norske samfunnet.

Flyktnings-guiden ble et plass der flyktninger kunne praktisere norsk med nordmenn. Det som er viktigst med flyktnings-guiden er at nordmenn og flyktninger har likestilte relasjoner. Flyktnings-guiden ble et slags uformell møteplass mellom nordmenn og flyktninger. De tilbudene man får her er praktisering av språk, skape møteplass på tvers av kultur, språk, nasjonalitet og religion. Her får man hjelp med språket, man får seg nye venner og møter mennesker. ”. Man får også hjelpe med å ”knekke kulturelle koder”.

Slik jeg forstår var en flyktning guide en hjelpende hånd til en flyktning. Guiden skulle hjelpe med en flyktning med det meste. Tilbudet skulle virke som et møteplass der man er likestilt. Man skaper et møteplass på tvers av kultur, språk og hva det enn måtte være.

Flyktningguiden har som mål å bistå nyankomne flyktninger som har fått bosetting til å få en guide og en første kontakt i lokalmiljøet. Det er også mål i seg selv at flyktninger får muligheten til å møte og lære om forskjell og likheter i ulike kulturer. Dette kan bidra til å fremme inkludering, integrering og mangfold i lokalsamfunnet.

Man har en til en relasjon eller guide for en familie /par eller/gruppe. Flyktninger for språktrening og får brukt språket aktivt. Man får også utvekslet kultur og får innsikt i ” uskrevne regler ” og ” sosiale koder”.

På spørsmål nr to så fikk jeg vite at Røde Kors skal virke som et supplement for kommunenes integreringstiltak. For det første så har kommunen og Røde Kors samarbeidsavtale der kommunen stiller opp med midler der i blant økonomisk. Kommunen og Røde Kors driver sammen utstyrsbasen Turbo. Av andre tilbud som Røde Kors Tromsø har ble det nevnt : kvinnegruppen, flyktningguiden, Røde Kors ungdom og Multi-mix.

Jeg måtte avbryte informanten ved flere anledninger for å få med meg det som ble sagt.

Videre hevdet informanten at flyktninger ikke kjenner nordmenn og omvendt. Det syns jeg er et godt poeng, fordi jeg kan trekke paralleller fra min oppvekst. Når man kommer til et nytt

land , nytt kultur og språk er alt jo helt ukjent for personen. Alt kan virke veldig ukjent og den prosessen med å bli kjent med nytt kultur og hele ”pakken” kan ta tid. Røde Kors flyktningguide kobler flyktninger som har fått opphold i Norge med en frivillig som kjenner lokalsamfunnet ⁸.

Av de utfordringene som møter flyktninger ble det nevnt språk, kultur og klima. Informanten nevnte også at det er vanskelig for flyktninger å bli kjent med noen (nordmenn). Røde Kors har som prioritering å gjøre de utfordringer som møter flyktninger lettere. Blant annet så Røde Kors leksehjelp og norsktrening. ”*Norsktrening er et tilbud for de som faller utenfor offentlig norskopplæring*”. Informanten sa det slik : *kommunen har hovedansvaret for alt av opplæring og bosetting av flyktninger. De frivillige organisasjonene kan være supplement til kommunenes arbeid og kan være til hjelp særlig i startfasen.* Informanten forsetter videre :

” Uten språk er det vanskelig å få jobb eller utdanning, vennekrets og dermed kan man føle seg (”utestengt”) ”. Av andre utfordringer ble det også trukket fram at det er vanskelig å nå de som trenger mest hjelp. Informanten utdypet dette slik : *Det er utfordringer knyttet til det å ”nå” de som trenger hjelp mest. De fleste flyktninger får høre om frivillige organisasjoner gjennom offentligheten(skoler, vennekrets) og de kommer til oss. Men det er mange som ikke har fått svar om de får opphold eller ikke og disse vet jo ikke om oss. Det er mange som fikk vite om oss og våre tilbud via flyktning-tjenesten.*

De aller fleste som kommer til Norge som innvandrere har ikke tilgang til gratis norskopplæring. I Røde Kors norsktrening er det de frivillige som driver det. Leksehjelp er et lekse-tilbud som skal være supplement til undervisning i offentlige skole. Videre belyser informanten leksehjelp slik :

Leksehjelpen startet som et verktøy for sosial utjevning, hvor målet med leksehjelpen var å bidra til at elevene skulle gjennomføre et utdannelsesforløp fra grunnskolen til høyere utdanning. Videre ble både norsktrening og leksehjelp trukket fram som prosjekter som er vellykkede. Leksehjelpen i Tromsø startet høsten 2005 som et prosjekt , gikk deretter over til å bli et fast aktivitet. Leksehjelpen støttes av Troms fylke, Tromsø kommune , Norges Røde Kors , IMdi og barne og familie departementet. Målgruppen var for ungdomstrinnet , elever i det videregående skole og voksenopplæringen. Hensikten med leksehjelpen var at

⁸ https://www.imdi.no/hjelpeflyktninger/frivillig-arbeid/#title_3

ungdommer som trengte hjelp med leksene sine skulle jobbe selvstendig med lekser under leksehjelpen , og spørre om hjelp dersom det var behov.

Når det gjelder samarbeid med andre organisasjoner ble kommunen trukket fram. ”kommunen har hovedoppgavene når det gjelder integrering av flyktninger. Røde Kors er en støttespiller for myndighetene. Tromsø Røde Kors og Tromsø Kommune har samarbeidsavtale. Kommunen støtter organisasjonen økonomisk og faglig → komme med innspill og holde foredrag.

Kommunene har hovedoppgavene når det gjelder integrering av flyktninger.

Integrering er primært et offentlig ansvarsområde. Kommunene og staten står for de grunnleggende tiltakene som skal hjelpe flyktninger og innvandrere i gang i det nye landet. Disse tiltakene innebærer blant annet tilrettelegging for språkopplæring, utdanning, yrkeskvalifisering og kunnskaper om samfunnet.

Røde Kors er en støtte aktør for myndighetene. Røde Kors sin mandat er å avdekke , hindre og lindre nød og lidelser. Å hjelpe de som trenger mest hjelp. Tromsø Røde Kors og kommunen har et samarbeidsavtale. Kommunen stiller opp med økonomien og støtter organisasjonen faglig. Kommunen kommer med faglig innspill.

Av vellykkede prosjekter har informanten nevnt at flyktnings-guiden har vart en vellykket prosjekt. I dag er det rundt 100 kommuner i Norge som har flyktnings-guide. Flyktnings-guide for enslige mindre åring og ung voksne har vært vellykket prosjekt. Det er snart 1 år siden det har startet.

Videre har informanten nevnt å nå de som trenger mest er en av de utfordringene som møter dem. Det er snakk om folk som ikke har tilbud på språk opplæring, ikke er bosatt i kommuner og ikke har avklart sin status som flyktning ennå.

Røde Kors har samarbeid med andre organisasjoner blant dem skiklubben. Sammen med Troms tur-lag og Tromsø Idrettsråd arrangerer Røde Kors vinterfesten. Her blir det arrangert ulike vinteraktiviteter.

4.4 Redd Barna

Dato: 16.02.17

Sted: Tromsø

Redd Barnas sin lokal

Informant : nøkkelinformant

Jeg foretok intervju med Redd Barna dagen etter jeg var ferdig med intervjuet med Røde Kors. Informanten viste seg å være en tidligere bekjent av meg. Informant er min hovedkilde til informasjon om Redd Barna og er den eneste i Redd Barna som jeg har snakket med. Jeg spurte akkurat de samme spørsmålene som jeg stilte til Røde Kors. Informanten begynner med en kort introduksjon om organisasjonen :

Redd Barna er en frivillig organisasjon som er både politisk og religiøst nøytral. Redd Barnas sitt arbeid er bygd på FNs barnekonvensjonen. Både globalt og lokalt jobber Redd Barna med å bekjempe brudd på barnas rettigheter. FNs konvensjon om barnets rettigheter , også kalt barnekonvensjon er en internasjonal avtale om barns rettigheter. Redd Barna har sin hovedkontor i Oslo.

Videre presiserte informant at barnekonvensjonen gir alle barn under 18 år rett til å ha en trygg og god oppvekst, uansett hvem de er og hvor de bor. Barnekonvensjon er også kalt barnas egen grunn grunnlov og er i følge informant delt inn i fire hoveddeler. Disse er :

- 1) Barn har rett til liv og helse
- 2) Barn har rett til skolegang og utvikling
- 3) Barn har rett til omsorg og beskyttelse
- 4) Barn har rett til deltakelse og innflytelse

Videre har barnekonvensjonen fire generelle prinsipper som handler , om ikke-diskriminering, barnets best , barnets rett til liv og utvikling og barnets rett til å bli hørt ⁹.

Redd Barna får midler fra UDI og IMDi. Redd Barna samarbeider med staten. Redd Barna jobber med integrering av flyktninger på flere områder. Redd Barna har ulike former å gjøre dette på , blant annet gjennom aktiviteten ” En god nabo”. Her kobles en bosatt flyktningsfamilie opp mot en gruppe frivillige. Målet med dette er at man skal vise familien rundt i lokalmiljøet over en tremånedersperiode , og hjelpe barna i familien inn i fritids-aktiviteter ved å vise dem hva som finnes av aktiviteter.

Det er også mål om at man introduserer foreldre til hva som forventes av dem i en slik setting i Norge, og hvordan de selv skal kunne følge opp barna sine i aktiviteten. Det kan være at man forklarer begrepet dugnad og frivillighet i fotball-klubben , eller å sammen finne beste bussrute til og fra aktiviteten.

I følge informanten ser Redd Barna at fritidsaktiviteter er en svært god måte for barn å integreres på og det er noe barn har rett til gjennom barnekonvensjons paragraf 31; om rett til lek, hvile og fritid. Barnekonvensjonen ifølge informanten legger grunnlaget for alt arbeid som gjøres i Redd Barna.

Et annet prosjekt som Redd Barna jobber med som er et ledd i integrering av flyktninger er ” leksehjelp”. I følge informanten : *vi ser at ikke alle foreldre har forutsetning til å hjelpe barna sine med leksene. Derfor er vi inne i skoler hvor man for eksempel har mange flerspråklige barn, og tilbyr leksehjelp. Dette er slik at barn skal få mest mulig ut av undervisningen sin , slik de de også har rett til gjennom barnekonvensjonens § 28 om utdanning. Et annet prosjekt igjen er møteplassaktiviteter. Her skaper Redd Barna møteplasser for barnefamilier, slik at man skal kunne bli bedre kjent med hverandre på tvers av nasjonalitet , språk og bakgrunn.*

Redd Barna nevnt jobber med et prosjekt som heter ” en god nabo” , informanten forteller i korte trekk hva prosjektet går utpå. Jeg omtaler prosjektet i neste avsnitt.

⁹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/fns-konvensjon-om-barnets-rettigheter/id2511390/>

Prosjekt : En god nabo

Redd Barnas ” en god nabo” er prosjekt der tanken er å hjelpe barnefamilier som har kommet til Norge som asylsøkere eller flyktninger. Målet er at de frivillige skal vise familien rundt i lokalmiljøet over en tremånedersperiode, og hjelpe barna i familien inn i fritidsaktiviteter ved å vise dem hva som finnes og å følge dem på aktivitetene. Gjennom frivillige i Redd Barna får disse familiene bistand i en tidlig bosettingsfase.

Et team bestående av tre-fire støttespillere får ansvar for en familie , og hjelper dem til å bli bedre kjent i sitt nye nærområde. Prosjektet ” en god nabo” har som et mål å tilrettelegge slik at barna får muligheten til å delta på organiserte fritidsaktiviteter.

Barna i familien har ekstra hovedfokus i prosjektet , og teamet finner ut av de ulike aktivitetene som finnes i nærområdet , følger barna til aktiviteten og skaper en trygg og positiv opplevelse for hvert enkel barn slik at de få etablert relasjoner til andre barn og voksne i lokalmiljøet. Man kan enten jobbe sammen to eller flere andre frivillige. Utgangspunktet er at alle frivillige bidrar med 2-3 timer annenhver uke.

Av prioriteringer ble det nevnt barn på flukt. Informanten utdyper barn på flukt på denne måten : Barn på flukt handler om barn søker om beskyttelse og som ennå ikke har fått saken behandlet med. De får livet sitt på vent ; ”*saken er at mange av dem har bodd i asylmottak i mer enn tre år. De er stor usikkerhet knyttet til hva fremtiden bringer for disse barna. De kan ikke planlegge noe som helst.* Disse barn er enslige mindreårige fra 13-15 års alderen. Når det gjelder evaluering av aktiviteter så evaluerer Redd Barna på følgende måte.

Man har et rapport skjema , der det står antall barn og frivillige der hensikten er å barn sammen med foreldre skal gi tilbakemelding til Redd Barna. Der skal de på en måte sette skala på de aktivitetene de har deltatt på og si hva som har fungert bra og hva som ikke har fungert. Av vellykkede prosjekter ble ”*leksehjelp* ” trukket fram og prosjekt ” *en god nabo* ”.

Redd Barna samarbeider med Tromsø kommune (flyktning-tjenesten) angående prosjekt ”*en god nabo* ” også leksehjelp der skoler er involvert. Det er på flere områder kommunen er involvert når det gjelder samarbeid med Redd Barna, kommunen stiller opp med midler i form av økonomisk støtte og når det gjelder leie av lokaler som svømmehall eller idrettshall.

Redd Barna samarbeid også med FN sambandet , Norges Skiforbund og idrettsrådet. Redd Barna får økonomisk støtte fra staten (Imdi).

På spørsmålet om hva en god integrering er svarte informanten på denne måten : *å kunne bidra , å være med , å føle seg som enhet og å føle mestring i sosiale situasjoner.*

4.5 Flyktningtjenesten

Dato : 21.03.17

Sted : Tromsø

Informant (Nøkkelinformant): prosjektleder

Etter å ha presentert mitt prosjekt for informanten og hensikten med forskningsprosjektet begynte informanten kort å si litt om seg selv og hvilke rolle personen hadde i flyktning-tjenesten. I dette tilfellet så var det to informanter som jeg hadde intervjuet samtidig. Jeg har tildelt merkelappen ”nøkkelinformant” til den ene informanten. Grunnen er at det er fra nøkkelinformanten jeg har det meste av mine opplysninger fra. Den andre informanten har jeg valgt å kalle for ”informant”.

Nøkkelinformant :

Jeg har jobbet mange år i flyktning-tjenesten først som tolk og deretter som ungdomsveileder. I dag er jeg prosjektleder i tjenesten. I flyktningtjenesten så kobler vi sammen de offentlige organisasjonene mot de frivillige. Jeg må si at det er litt dårlig samkjøring. Flyktning-tjenesten og Røde Kors kjører sammen norsktrening. Da vi hadde asylmottak i Tromsø fikk de som var på mottaket tilbud om språktrening tirsdager og torsdager. Min rolle ved tjenesten er som prosjektleder.

Flyktning-tjenesten i Tromsø er ansvarlig for kommunens introduksjonsprogram for flyktninger. Målet med flyktning-tjenesten er å styrke flyktingenes mulighet for deltakelse i

arbeid, utdanning og samfunnslivet. Introduksjonsloven er den loven som omfatter innholdet i introduksjonsprogrammet.

Enhetens hovedoppgave er å koordinere mottak, bosetting og integrering av voksne og enslige mindreårige innvandre med flyktnings bakgrunn.

Nøkkelinformanten påpekte at språk var viktig faktor når det gjelder integrering av flyktninger. Kunnskap om det norske samfunnet og samfunns forståelse ble også nevnt som like viktige. nøkkelinformanten sa følgende : *jeg ser på integrasjon som innovasjon, der mulighetene er mange. Jeg integrering som nyskاپelse , men samtidig beholde det man hadde hjemmefra.*

Informant : *Integrering for meg er å finne en balansegang mellom det nye samfunnet man har kommet til og samtidig ta vare på sin kulturelle identitet og tradisjoner. Eksempelvis så har jeg vært bort i en flyktning som tok integrering litt for langt. Personen ønsket å "kvitte seg med sin kulturelle identitet, språk og kultur. Personen ønsket å være sammen med folk av ulike språk og bakgrunn slik at personen ikke lenger kunne ha relasjoner med folk fra eget land. Det bør være en balansegang , syns jeg.*

Nøkkelinformant : jeg syns det er litt negativt at for eksempel på voksenopplæring at ungdommer skal sitte i samme klasse som voksne folk. Folk som er mye eldre enn dem. Også syns jeg at det ødelegger litt at elevene skal snakke sitt morsmål i friminuttene.

Informant: Jeg syns det er også negativt når flyktninger blir plassert i skoler som er langt unna der de bor. Eksempelvis : En flyktning bor i kroken , men må gå på skole ved Stakkavollen.

Nøkkelinformant : våre prioriteringer er oppført i introduksjonsloven.

Nå som jeg har tatt for meg de forskjellige organisasjonene i forskningsprosjektet skal jeg i neste kapitlet ta for meg analysedelen.

5 Analyse

I dette kapitlet skal jeg ta for meg analysen og koble det opp mot teori. Dette gjøres ved å hente det empirisk data har jeg presentert i kapittel 4. Hovedfokuset i denne oppgaven har vært samhandlingen og relasjoner mellom ulike organisasjoner når det gjelder integrering av flyktninger.

Dette er fordi jeg anser deltakelse i regi av frivillige organisasjoner kan bidra med integrering av flyktninger. Jeg skal ta for meg data fra de aktivitetene jeg har vært med på. De spørsmålene jeg ønsker å besvart i forskningsprosjektet var *hvordan bidrar frivillige organisasjoner når det gjelder integrering av flyktninger, og på hvilken måte kan disse organisasjonene være supplement til kommunenes arbeid når det gjelder integrering av flyktninger?*

For å få besvart disse spørsmålene må jeg se tilbake i teorien og finne hvilke kobling det er mellom teori og de funnene jeg har gjort.

Jeg begynner kort om innlemmelse i regi av organisasjonene. Begrepet innlemmelse har jeg tatt for meg i teorien, så jeg skal ikke gå nærmere innpå konseptet.

5.1 Innlemmelse i regi av organisasjonene

I dagens internasjonale debatter, og i politiske dokumenter dominerer en bestemt forståelse av hvordan innvandrere skal innlemmes i mottakersamfunnet. De skal integreres i hvert fall om landet er flerkulturelt (Brochmann, Borchgrevink og Rogstad 2002). Både i moderne velferdsstater og store deler av akademia ser ut til å ta for gitt at integrasjon av nykommere i flerkulturelle stater er både substansielt ønskelig og realiserbart. Sammen med en rekke andre europeiske stater introduserte Norge i begynnelsen av 1970-årene konseptet om integrasjon. Konseptet skulle romme en ny forståelse av relasjoner mellom majoritet og minoritet (Brochmann, Borchgrevink og Rogstad 2002 :30).

Som nevnt i teorikapitlet innebærer integrasjon i sosiologisk forstand læring av og tilpasning til samfunnets verdigrunnlag, prosesser som knytter individet til samfunnet; økonomisk og sosialt, og skaper tilhørighet og lojalitet.

I de neste avsnittene skal jeg ta for meg organisasjonene. Jeg skal se på helheten i det materialet jeg har presentert og finne ut de viktigste trekkene som går igjen både i stortingsmeldingene og det informantene har fortalt meg. Jeg skal deretter koble disse trekkene i det jeg skrev på teoridelen og bygge inn egne refleksjoner basert på denne koblingen. Jeg begynner først med å presentere kommunen og dens rolle når det gjelder integrering av flyktninger.

Slik vi har sett i teorikapitlet og i empirien så er det kommunen som har primært hovedansvaret når det gjelder integrering av flyktninger, da er det på sin plass at jeg begynner med å presentere kommunen og dens rolle i henhold til integrering av flyktninger.

5.2 Kommunenes rolle

Integrering er primært et offentlig ansvarsområde. Kommunene og staten står for de grunnleggende tiltakene som skal hjelpe flyktninger og innvandrere i gang i det nye landet. Disse tiltakene innebærer blant annet tilrettelegging for språkopplæring, utdanning, yrkeskvalifisering og kunnskaper om samfunnet. Hovedmålet med integreringspolitikken i Tromsø kommune er at flyktninger og innvandrere skal få bruke ressursene sine og bidra til felleskapⁱⁱⁱ.

Introduksjonsordningen

Slik det omtales i rapporten fra IMDi så er hovedregelen i introduksjonsloven er at introduksjonsprogrammet er kun for personer med flyktningsbakgrunn mellom 18 og 55 år. Flyktingene må i tillegg være bosatt i en kommunene etter avtale med IMDi og kommunen.

Kommunen har ansvar for introduksjonsprogrammet. Målet med introduksjonsprogrammet er å sikre at den som trenger grunnleggende kvalifisering skal få relevante tiltak og veiledning for å komme i utdanning eller jobb. Introduksjonsprogrammet består av åtte faser.

Disse er bosetting i kommunen, kartlegging av kompetanse, individuell plan, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, språkpraksis, arbeidspraksis, sosiale nettverk og jobb/utdanning

etterpå. Jeg skal ikke gå inn på hver av disse fase. Jeg skal kort nevne de viktigste trekkene ved denne ordningen.

Hovedregelen i introduksjonsprogrammet er at introduksjonsprogrammet er for personer mellom 18 og 55 år. De må i tillegg være bosatt i en kommune etter avtale med IMdi og kommunene ¹⁰. Programmet skal være på full tid, og langt på vei følge de regler som gjelder i det vanlige arbeidslivet. Språk og kunnskap om det norske samfunnet er viktig dersom man skal leve i Norge. De viktigste kunnskapene ifølge rapporten for å leve et godt liv i Norge, er å lære norsk og kjenne til hvordan samfunnet fungerer.

Videre kommer det fram i rapporten at nøkkelen til å lære seg norsk godt er ofte å praktisere språket på en arbeidsplass. I følge nøkkelinformanten fra flyktning-tjenesten har kommunen ansvar for å skaffe språkpraksisplasser til introduksjonsprogrammet. Dette kommer også fram i Fia(flerspråklige i arbeid) sine Alk kurser (arbeid og næringslivskurs) , der jeg har jobbet i den siste tiden som morsmålstøtte for somalere. Språkpraksis er et de tiltakene som er innlemmet i introduksjonsprogrammet.

Kommunen har ansvar for å skaffe språkpraksisplasser til introduksjonsprogrammet.

Hensikten med språkpraksisen er at det skal hjelpe flyktninger til å bli bedre i norsk raskere. Gjennom språkpraksis får flyktninger muligheten til å bli bedre kjent med både mennesker og arbeidsliv i kommunen de er bosatt i.

Flere av informantene i de ulike organisasjonene påpeker slik vi har sett i empirien at det er språk som er den største utfordringen som møter flyktninger i hverdagen. I teoriene om integrering er språkkunnskaper et nødvendighet uansett hvor i verden man er. Informantene påpekte nødvendigheten å ha frivillige organisasjoner som driver med språktrening.

Frivillige organisasjoner kan være supplement til kommunenes arbeid når det gjelder integrering av flyktninger ifølge informantene. Videre hevdet blant annet nøkkelinformanten fra Røde Kors at frivillige organisasjoner kan være med å avlaste kommunen med blant annet tilbud som flyktningguide, Norsktraining og Leksehjelp. I følge Wade(2008) slik vi har sett i

¹⁰ <https://www.imdi.no/opplaring-og-utdanning/introduksjonsprogram/grunnleggende-om-programmet-roller-og-ansvar/>

teorikapitlet så er sosiale nettverk blitt sett på som arena for innlemmelsesprosesser. Et innlemmelsesprosess ifølge han kan kun skje ved etablering av et sosialnettverk.

I følge IMDi ved at flyktninger er involvert i eller deltar i sosiale nettverk slik som forening som eksempelvis (Røde Kors) eller idrettslag (TIL) vil dette kunne bidra med å integrere flyktninger. Sosial kapital slik vi har sett i delkapittel 2.6 er sosial kapital essensielt i forståelsen av betydningen nettverk har for enkelt individets kobling til samfunnets livet. Putnam sin teori om sosial kapital forklarer hvorfor frivillige organisasjoner og frivillighet er hovedpilar i samfunnets produksjon av tillitt, gjensidighet og engasjement.

Frivillige organisasjoner etter mitt syn skaper kobling mellom nordmenn og flyktninger. Både i feltsamtaler og i intervjuene jeg foretok meg ble det sagt at frivillige organisasjoner ofte er flyktningers første møte med nordmenn. Engasjement som involverer begge partner vil etter min mening skape relasjoner, gjensidighet og en form for tilhørighet i et lokalmiljø.

I stortingsmelding nr.30(2015-2016) etterlyser regjeringen et tettere samarbeid mellom de frivillige organisasjonene og kommunen. Et tettere samarbeid ble også bekreftet av nøkkelinformanten til Røde Kors. Selv om integrering er et offentlig oppgave, bør også frivillige organisasjoner og samfunnet generelt bidra med til å hjelpe myndighetene med denne oppgaven. Frivillige organisasjoner slik de blir framstilt i stortingsmeldingene er inngangsporten for deltakelse og er svært viktige for å skape tillit og gi økt av tilhørighet.

Dette har både kommunen og Røde Kors klart etter min mening ved deres arbeid mot flyktninger. Dette kommer til uttrykk ved at kommunen og Røde Kors eksempelvis samarbeid om Turbo utstyrsbasen og ikke minst flyktningguiden.

På denne måten bidrar frivillige organisasjoner til når det gjelder arbeid mot flyktninger. Aktivitetstilbudene Røde Kors flyktningguide, Norsktraining og Leksehjelp ble sett på som et supplement til det offentlige tilbudet.

Ifølge Kaya, Høgmo og Fauske (2010) er terskelen for å komme i arbeid et nødvendighet med tanke på språk.

Kommunen tilbyr norskopplæring og noen timer samfunnskunnskap på et språk man forstår. Man er pålagt å gjennomføre timene i norsk og samfunnskunnskap. Nøkkelen til å lære seg godt norsk er å praktisere språket på et arbeidsplass.

Kommunen har ansvar for å skaffe språkpraksisplasser til introduksjonsprogrammet (kilde). Språkpraksis er et tiltak i opplæringen. Språkpraksis på en arbeidsplass skal bidra med å hjelpe til å bli bedre i norsk. Det er kommunen som finner språkpraksisplasser.

Ulike kommuner har ulike ordninger. Det er opp til hver å undersøke hva slags tilbud din kommune har. Som nevnt varer programmet inntil 2 år og skal være på full tid. Flyktingene mottar introduksjonsstønad som er skattepliktig. Man vil få trukket i stønad hvis man ikke har godkjent fraværsgrunn.

De samfunnsmessige sosiale institusjoner, som arbeidsmarkedsinstitusjoner, sosialkontoret, arbeidsplassen, voksenopplæringen og skolen har de overordnede oppgaver å legge forholdene til rette for integrering av flyktinger (Kaya, Høgmo og Fauske (red) ; Integrering og mangfold :utfordringer for sosialarbeideren 2010).

Nyankomne flyktinger og deres familiegjenforente som har behov for grunnleggende kvalifisering, deltar i introduksjonsprogram i kommunen de er bosatt i.

Målet med dette er at de skal lære seg norsk og komme raskt ut i arbeid eller utdanning^{iv}. Etter innføringen av Lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere, ble kommunene underlagt de samme lover og regler for hvordan integreringsarbeidet skulle gjennomføres. Loven trådte i kraft i 2004, og regulerer blant annet hva kommuner skal tilby sine nyankomne flyktinger og innvandrere, slik at de raskere kan komme ut i ordinært arbeid.

Voksenopplæringen i Tromsø driver med all form for opplæring til voksne flyktinger. Skolens tilbud omfatter i hovedsak tre sentrale områder, norsk med samfunnskunnskap for flyktinger og innvandrere, grunnskole og spesialundervisning for voksne.

Voksne over 16 år som trenger grunnskole opplæring har rett til å få tilbud i 5 fag, og mulighet til å gå opp i eksamen i disse. Introduksjonsloven medfører heldagstilbud for bosatte flyktinger der norskundervisning på Voksenopplæringen og andre kvalifiserende tiltak i regi av Flyktnings-tjenesten inngår^v.

Kommunenes kultur og idretts avdeling driver med utleie av haller (svømmehaller, idrettshall, Tromsdalen kunstisbane, Tromsø Ishall) til aktiviteter.

Jeg kommer til å bruke rapport jeg fikk fra Tromsø kommune sin kultur og idrettsavdeling i analysedelen. Rapporten tar for seg integreringstiltak innenfor kultur og idrett.

Sammen med Røde Kors Tromsø driver også kommunen med utstyrsbasen Turbo der det er mulighet for å låne utstyr til friluftaktiviteter, alt fra ski til redningsvester.

I lys av innlemmelsesprosessene ble integrering sett på som et arena der hensikten er å innlemme minoriteter i samfunnet og samtidig som de får muligheten til å bevare sin kulturelle opprinnelse. I samsvar med Durkheims teori om integrering er det nødvendig med et felles verdisystem i samfunnet for å sikre integrering. Durkheim mente at samfunnet ville bli bedre integrert dersom flere grupper deler majoritetens verdiplattform. Minoriteter må derfor tilpasses det rådene verdisystemet (Døving 2009).

Ved at innvandrere og flyktninger deltar i aktiviteter i regi av frivillige organisasjoner bidrar de med å dele den samme verdiplattformen som resten av majoritetsbefolkningen etter mitt syn.

Integrering av innvandrere handler om å sosialisere mennesker som tidligere har hatt sin grunnsosialisering i et annet samfunn og i en annen kulturell setting på nytt – å sette denne grunnsosialiseringen inn i en ny sammenheng (Brochmann, Borchgrevink og Rogstad 2002).

Integrering åpner for flerkulturelle felleskap, ulike identiteter og et etnisk mangfold. Ved at nettopp det at Tromsø kommunene innlemmer innvandrere og flyktninger forskjellige aktiviteter bidrar kommunen med å fremme integrering bidrar etter min mening. Frivillige organisasjoner slik jeg forstår kan virke som et hjelpende hånd til kommunenes arbeid. Integrering av flyktninger er primært kommunenes anliggende.

Nav og kommunen er de største aktørene innenfor integreringsfeltet. Kommunen ved tilbud om språkopplæring og Nav sender flyktninger til praksisplass. Veiledning hos Nav intro slik vi har sett er tilbud for personer med innvandrerbakgrunn som har et større behov for veiledning og kartlegging enn det Nav kontoret kan gi. I neste delkapitlet skal jeg ta for meg flyktning-tjenesten. Tjenesten har hovedansvaret for flyktninger i kommunen.

Før vi går videre med til flyktning-tjenesten vil jeg ta for meg kommunenes generelle politikk når det gjelder integrering av flyktninger. Dette kommer fram i en rapport jeg fikk fra Tromsø kommune sin avdeling kultur og idrett. Hovedmålet med integreringspolitikken er at flyktninger og innvandrere skal få bruke ressursene sine og bidra til felleskap. Tromsø kommune sin kultur og idrett har ansvar for å tilrettelegge kultur og fritidstilbud for hele befolkningen inkludert flykninger og innvandrere.

Kultur og idrett samarbeider med Tromsø idrettsråd for å melde barn og unge de forskjellige idretts-aktiviteter.

Disse aktivitetene inkluderer fotball, svømming, basket , volleyball , Ishockey og andre. blant utfordringer når det gjelder integrering av flyktninger ble det nevnt at barn og unge med flyktnings-bakgrunn er underrepresentert i organiserte kulturaktiviteter.

Videre i rapporten kommer det fram ved å skape møteplass og aktiviteter hvor flyktninger og innvandrere deltar i lokalsamfunn gjennom kulturelle og idrettsaktiviteter. Ved å bygge nettverk skaper man trivsel og tilhørighet i lokalsamfunnet.

5.3 Flyktning-tjenesten

Flyktning-tjenesten i Tromsø består av to avdelinger ; introduksjonsordning og avdeling for enslige mindreårige. En *enslige mindreårig* ble i følge stortingsmelding 2015-16 definert som et barn under 18 år som kommer til Norge uten foreldre eller andre med foreldreansvar og søker asyl i Norge, men som ikke har fått sin søknad behandlet.

Flyktning-tjenesten i Tromsø er ansvarlig for kommunens introduksjonsprogram for flyktninger. I grove trekk inneholder ordningen blant annet å styrke nyankomne innvandres mulighet for deltakelse i yrkes og samfunnslivet og deres økonomiske selvstendighet. Programmet varer som regel i to år , men kan være kortere dersom personen ikke lenger har behov for å delta i programmet ¹¹.

¹¹ <http://www.tromso.kommune.no/flyktningtjenesten.121007.no.html>

Programmet skal være på fulltid og blant annet inneholder 37,5 timer per uke. Hovedtyngden i programmet består av opplæring i norsk og samfunnskunnskap og tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til yrkeslivet. Kommunen representert via flyktning-tjenesten, NAV og voksenopplæringen har forpliktende ansvar for introduksjonsprogram. Andre som har viktige rolle er frivillige organisasjoner og arbeidsgivere ¹².

Viktige aktører som nevnt overfor er voksenopplæringen , NAV og frivillige organisasjoner. Jeg skal nevnte i korte trekk hva slags rolle disse har i forhold til flyktninger. Jeg begynner med voksenopplæringen. **Voksenopplæringen** er et tilbud som kommuner i Norge er forpliktet til å ha. Voksenopplæringen har ansvaret for å tilby opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven , og informerer de som har rett og plikt til opplæring om tilbudet. Det er hovedsakelig språkopplæring og kunnskap om det norske samfunnet det dreier seg om.

Språk ble nevnt som et av de utfordringene som møter flyktninger i deres første møte med nordmenn. Jeg har vært og jobbet hos voksenopplæringen Tromsø i et halvt år. I disse månedene fikk jeg bedre innsyn på måten det offentlige tilbudet fungerer i forhold til flyktninger. Jeg hadde ansvar for undervisning til nyankomne flyktninger i kveldsundervisning på tirsdager og torsdager. Jeg har vært heldig som hadde språkkunnskaper som somali og litt arabisk samtidig engelsk. Uten noen av de nevnte språkene hadde jeg hatt problemer med å forstå enkelte på voksenopplæringen.

De fleste som bruker tilbudet har gode engelske kunnskaper , men det er noen av de som er analfabet og ikke har noe engelske språkkunnskaper. Språkene arabisk og somali har vært til hjelp i disse situasjonene.

Nav er en viktig samarbeidspartner for koordinatører for flyktninger og voksenopplæringen er forpliktet til samarbeid om introduksjonsprogrammet. Veiledning hos NAV Intro er et tilbud for personer med innvandrerbakgrunn som har et større behov for veiledning og kartlegging enn det NAV-kontoret kan gi. Kartlegging hos NAV Intro vil ha spesielt fokus på migrasjonsforståelse , norskferdigheter , systemforståelse , kultur og kompetanse (kilde).

¹² https://www.imdi.no/opplaring-og-utdanning/introduksjonsprogram/grunnleggende-om-programmet-roller-og-ansvar/#title_1

I intervju med informantene fra flyktning-tjenesten Tromsø ble det etterlyst et sterkt behov for å styrke båndet mellom de offentlige tjenestene og de frivillige organisasjonene.

Informantene hevdet at det var litt dårlig samkjøring mellom disse aktørene.

Flyktning-tjenesten som kjent samarbeider med frivillige organisasjoner som Røde Kors og Redd Barna. I følge informantene fra flyktning-tjenesten ble integrering beskrevet slik : ” *man må ta vare på eget språk og kultur og man skal ha en god balansegang mellom det som er nytt og det man hadde fra før av.*

Utsagnet bekreftet det som ble framstilt som integrering og assimilasjon ble omtalt som det motsatte av integrering og inkludering. Integrering ble også framstilt som et arena der man bør ha kunnskaper om det norske samfunnet og man må innlemmet i det norske samfunnet dersom man skal integreres.

I et av samtalene ble det også nevnt at innsats fra de enkelte flyktninger kreves dersom de skal lykkes med integrering. Staten og organisasjoner legger til rette for tiltak som er med å fremme integrering av flyktninger. Informantene trekker fram nettverk som et viktig ledd. I de to neste delkapitlene skal jeg ta for meg de frivillige organisasjonene. Jeg begynner med Røde Kors.

5.4 Røde Kors

Slik vi har sett gjennom teori og empiri delen er integrering er et offentlig ansvar.

Kommunene og staten står for de grunnleggende tiltakene som det å til rette legge for språkopplæring, utdanning, yrkeskvalifisering, og kunnskaper om samfunnet. Disse tiltakene skal hjelpe innvandrere og flyktninger med å komme i gang i det norske samfunnet (Kaya, Høgmo og Fauske(red) 2010).

Selv om integrering er en offentlig oppgave, er frivillige organisasjoner viktige bidragsytere. Som vi har sett har frivillige organisasjoner en rekke tilbud som flyktninger og innvandrere kan benytte seg av. Frivillige organisasjoner ble ikke bare sett på som bidragsytere til å fremme demokratiet ifølge Selle og Øymyr (1995), men de virket også sosial integrerende.

Jeg skal i dette delkapitlet belyse problemstillingen: *hva bidrar frivillige organisasjoner med når det gjelder integrering av flyktninger og hvilken rolle disse organisasjonene hadde sett i forhold til det offentlige tilbudet?*

Vi har sett i empiri delen at Røde kors ble nevnt som et av de frivillige organisasjonene som kunne være supplement til regjeringsarbeid når det gjelder integrering av flyktninger. Frivillig sektor blir sett på som et essensielt element i det vestlig velferdsstater.

De frivillige organisasjoner blir ansett til å fylle viktige funksjoner og ansett til å utgjøre en viktig kanal for politisk innflytelse og ikke minst sett på som viktige arenaer for inkludering og innlemmelse (Haugelund og Loga 2009). frivillighet og frivillige organisasjoner utgjør en viktig rolle i det norske samfunnet. Ut i fra feltsamtaler og intervjuene jeg har foretatt meg under prosjektet virker de frivillige organisasjonene som et møteplass og et «sosialt nettverk» som inkluderer mennesker på tvers av kultur og identitet. Det er møtet mellom mennesker som er viktigst når det gjelder å inkludere mennesker uavhengig av bakgrunn. Aktiviteter i regi av de frivillige organisasjoner ble sett på som et arena der «alle» er inkludert ^{vi}.

De frivillige organisasjonene er et supplement til det tilbudet som offentlige organer skal gi asylsøkere, flyktninger og innvandrere i Norge. Flyktningene har i hovedsak bare kontakt med det offisielle Norge, og derfor har det stor betydning at de frivillige organisasjonene kan komme inn som støttespillere og bygge opp et nettverk omkring flyktningene i lokalsamfunnet.

I mange kommuner er offentlige tiltak for flyktninger sentralisert, og aktiviteter som knyttet til lokalmiljøet, blir derfor spesielt viktige. Gjennom praktiske aktiviteter vil det også være lettere for flyktningene å få vist sine ferdigheter og ressurser (Neegaard 1998).

Med tanke på spørsmålet om *hva bidrar med frivillige organisasjoner når det gjelder integrering av flyktninger* har vi sett i empirien at flyktningguide ble nevnt som et tiltakene som Røde Kors hadde som angår flyktninger. Hensikten med en flyktningguide er å hjelpe

flyktninger i startfasen. Guiden lærer og viser flyktninger og innvandrere ting de ikke får kjennskap til gjennom offentlig tjenester (Kaya, Høgmo og Fauske(red) 2010:72).

Flyktningguiden virker som et supplement til kommunenes arbeid når det gjelder integrering av flyktninger. Tilbudet ble nærmest beskrevet av nøkkelinformantene som et hjelpende hånd til flyktninger.

Slik informanten presenterte var flyktningguiden nærmest en suksess. Det som begynte som et prøveprosjekt i Bærum kommune i 1997 skulle vise seg å være vellykket. I dag er nærmere 100 kommuner i Norge som har denne ordningen.

I stortingsmelding nr.30(2015-2016: *fra mottak til arbeidslivs-en effektivt integreringspolitikk*) ser vi at det har blitt lagt vekt på viktigheten frivillig sektor når det gjelder integrering.

Videre presiserer meldingen at kommuner og frivillige organisasjoner bør sammen ta ansvar for å gjøre de frivillige aktivitetene tilgjengelige for alle som bor i lokalmiljøet. Frivillige sektoren er inngangsporten for deltakelse og er svært viktig for å skape tillit og økt følelse av tilhørighet (stortingsmelding nr.30(2015-2016: *fra mottak til arbeidslivs-en effektivt integreringspolitikk*). Både i litteraturen og i media blir frivillige organisasjoner nevnt som arena for sosial innlemmelse¹³. Frivillig innsats fungerer som et lim i samfunnet for det binder folk sammen.

Frivillige organisasjoner har kontakt med samfunnets grasrot og kan fange opp signaler blant folk på helt annen måte enn det myndighetene evner (St.meld.nr.39).

Ifølge Haugelund og Loga (2009) er statlige virksomhet ofte sammenvevd mer eller mindre grad med i de frivillige organisasjonene sett i både i økonomisk og organisatorisk perspektiv.

Frivillige organisasjoner som Røde kors slik vi har sett har drevet med asyl og flyktnings arbeid siden 1980-tallet (Haugelund og Loga 2009, Kjeldstadli 2003). Mye av arbeidet er rettet mot å styrke nyankomne flyktnings tilpasningsevner med tanke på å danne nettverk og sosial kapital i samfunnet.

¹³ <http://norut.no/nb/news/frivillige-organisasjoner-som-arena-integrering>

Sosial kapital slik Schiofloe og Bø (2007) definerer er et samleuttrykk for de ressursene som er tilgjengelige for aktører gjennom deltakelse i sosiale nettverk. Sosiale nettverk ble sett på som arenaer for bytte.

Sosial kapital slik Schiofloe (2011) hevder har både en individuell og kollektiv side. På organisasjonsnivået er det en nær sammenheng mellom sosial kapital og lokalkultur. Dette skapes gjennom utvikling av felles verdier og normer. Den kollektive sosiale kapitalen kommer til uttrykk i det frivillige sektoren (Schiofloe 2011:378). Slik vi har sett i delkapittel 2.7 i teori delen er det den amerikanske statsviteren Robert K. Putnam (2000) som har belyst betydningen av sosial kapital. Hans hovedtese er at samfunnet var preget av generalisert bytte og langsiktig gjensidighet.

Videre hevdet han at generalisert gjensidighet bidrar til motivasjon for å ytre til felles beste, samtidig som sosial kapital fungerer som smøremiddel i økonomien og virker å være en avgjørende faktor for økonomisk vekst (Schiofloe 2011).

De frivillige aktivitetene så ut til å bidra til å skape overbyggende sosial kapital mellom de ulike aktørene. Putnam (2000) viser at forholdet mellom sammenbindende og overbyggende sosial kapital ikke trenger å være enten eller, men kan være begge deler.

Nøkkelinformanten i Røde Kors etterlyste blant annet en bedre samarbeid mellom kommunen og frivillige organisasjoner. Dette indikerer etter min oppfatning at det fins en viss form for samarbeid mellom kommunen og Røde Kors, men at man gjerne etterlyser et tettere samarbeid og at man kjører de samme tiltakene som gjelder for integreringsarbeid. I følge nøkkelinformanten og rapport som jeg har fått fra Røde Kors (**Lokalforeningshåndboka**) så må fire kriterier være oppfylt om Røde Kors skal ha et tilbud (aktivitets tilbud) eller ikke. Disse tilbudene kan være ifølge nøkkelinformanten Norsktraining eller Leksehjelp. Disse fire er følgende:

- 1) Det skal foreligge et udekket behov hos mennesker i sårbare livssituasjoner.
- 2) Aktiviteten følger naturlig av vårt oppdrag og er i henhold til våre prinsipper.
- 3) Behovene er ikke dekket av andre med bedre kompetanse eller mer naturlig forankring.
- 4) Røde Kors har kompetanse og ressurser til å utføre oppgaven.

På kriteriet nr.3 utdypet nøkkelinformanten hvis skolene har egne lærere til Leksehjelpen så er det ikke noe poeng med at vi i Røde Kors stiller opp med frivillige til dette tilbudet. Videre hevdet nøkkelinformanten at de dekker de tilbudene som det offentlige tjenesten ikke har kapasitet til og det er reell behov for det.

Videre ifølge rapporten kommer det fram at Røde Kors må ta stilling til om oppgaven/tilbudet er egnet for frivillig arbeid, og om Røde Kors er den rette til ta fatt. Ikke alle behov kan løses gjennom frivillig arbeid, og det er ikke alle frivillige organisasjoner som egner seg for alle type aktiviteter.

Videre ble det hevdet i rapporten om at dersom behovet passerer de fire trinnene i Røde Kors-vurderingen, blir det opp til lokalstyret eller årsmøtet om å bestemme om lokalforeningen skal ta fatt på oppgavene. Når det gjelder kvaliteten på aktivitetene, er det Landsrådene som vedtar retningslinjer og standarder for disse.

Til sammenlikning ble Frelse-armeen nevnt som mer egnet til å jobbe med rusavhengige og gjør i mange steder en god jobb overfor rusavhengige. Språkopplæring slik vi har sett tidligere er og har vært et offentlig(kommunal) oppgave.

En av de mange utfordringer som møter flyktninger var språk et fellesnevner. Dette har både kommunen og de andre frivillige organisasjonene gjort det bedre etter min mening. Både i Røde Kors og Redd Barna Tromsø har man leksehjelp i både skoler og biblioteket i Tromsø. Organisasjonene tilbyr hjelp med språk for de som måtte trenge det.

Noen av disse utfordringene er språk, kultur, klima og ikke minst det å skape seg nettverk i begynnelsen. Røde Kors jobber med å gjøre noen av disse utfordringene lettere for disse folka.

Røde Kors tilbyr flyktninger og innvandrere som ønsker det, en guide. Røde Kors kobler flyktninger med en frivillig guide som kjenner lokalsamfunnet. Dette er nyttig for å lære nytt språk, skaffe jobb eller utdanning. Å treffe nye mennesker og lære om andre kulturer er inspirerende. Som flyktningguide for Røde Kors hjelper jeg en flyktning som er ny i Norge med å få seg et nettverk i nærmiljøet. Av aktiviteter man kan gjøre sammen er sport, besøke lokale attraksjoner eller bare ha det sosialt. Det er viktig for en flyktningen å ha en han/hun kan stole på i startfasen og støtte seg til en krevende etableringsfase.

Flyktningguiden lærer og viser flyktninger og innvandrere ting de ikke får kjennskap til gjennom offentlige tjenester (Kaya, Høgmo og Fauske(red) 2010). Flyktningguide tilbyr praktisering av språk, lærer bort sosiale koder og hjelper til å få oversikt over hvilke aktiviteter og tilbud som finnes i nærmiljøet. Flyktningguiden startet opp i Bærum kommune i 1999. I dag eksisterer flyktningguiden i nærmere 100 kommuner i Norge.

Det synes jeg Røde Kors gjør det utmerket, ved at de legger til rette for en guide til flyktninger og ikke minst arrangerer mange sosiale arrangementer som flyktninger, innvandrere og guider kan delta i. Målet med disse arrangementene er at flyktninger og innvandrere skal opparbeide et sosialt nettverk (Kaya, Høgmo og Fauske (red) 2010).

Mitt inntrykk er at Røde Kors jobber aktivt og tettere på flyktninger. Det har jeg merket selv ved at jeg har vært guide for en flyktning. Målet med en flyktningguide er å gjøre ting lettere for flyktninger i startfasen. Tanken er at guiden og flyktningen skal møtes minst en gang i uken og gjøre ting sammen. Jeg og min flyktning har for eksempel vært med og spilt fotball på Kraft et par ganger. I andre tilfeller har vi møtes på cafe og snakket om diverse ting.

I stortingsmelding 30 (2015-2016) : *Fra mottak arbeidsliv-en effektiv integreringspolitikk* ble det gitt uttrykk for at om integrering skulle lykkes kreves det innsats fra alle parter : myndighetene , lokalsamfunnet , frivilligheten , arbeidslivet og ikke minst av den enkelte asylsøkeren selv. Videre hevdet meldingen at frivillige organisasjoner kan spille en viktig rolle i å skape kontakt mellom lokalsamfunnet og de nye innbyggerne.

Statlig virksomhet er ofte innlemmet i mer eller mindre grad med frivillige organisasjoner, både økonomisk og organisatorisk. Disse organisasjonene iverksetter ofte frivillige velferdstjenester, som i likhet med organisasjonene skal kunne avvikle og etableres uavhengig av staten. Disse organisasjonene har som formål å hjelpe til med sosiale problemer (Haugelund og Loga 2009).

Integreringstiltak er hovedsakelig et statlig anliggende (Kjørmo 2007). Dette skjer gjennom kommunenes introduksjonsordning. Introduksjonsordningen skal være med å bidra til en lettere og raskere integrering av nyankomne flykninger til det norske samfunnet ved at

ordningen skal gi grunnleggende ferdigheter i norsk og samtidig gi innsikt i det norske samfunnet¹⁴.

Mitt refleksjon om temaet frivillige organisasjoner og deres arbeid/bidrag opp flyktninger er at disse organisasjonene iverksetter prosjekter og aktiviteter som kan være supplement til myndighetenes integrerings og inkluderingsarbeid noe som blir ansett som positivt fra myndigheten side. Inkluderingspolitikken setter søkelyset på samfunnet som helhet og de barrierer som finnes for deltakelse. Ifølge nøkkelinformanten fra flyktning-tjenesten så får Røde Kors omtrent så mye som 50% økonomisk støtte fra Tromsø kommune.

Dette viser bare ikke at kommunen og Røde Kors har samarbeidsavtale, men at kommunen og de frivillige organisasjonene deler ansvaret når det gjelder integrering av flyktninger. Kommunen tildeler noen av de oppgavene som kommunen har ansvaret for til de frivillige organisasjonene som kommunen har samarbeid med, til gjengjeld får de organisasjonene økonomisk støtte.

Inkluderingspolitikken i ifølge (Kaya mfl 2010) har som et mål for at innvandrerbefolkningen skal delta i det politiske og det sivile liv. Et fokus på frivillige organisasjoner og deres rolle når det gjelder inkludering, er derfor nødvendig for å sikre et inkluderende samfunn for alle , med mulighet for deltakelse (Kaya, Høgmo og Fauske(red) 2010:75). Dette understreker det informantene har sagt under intervjuene og samtalene som jeg har foretatt meg under dette prosjektet.

Det er flere måter dette arbeidet skjer, for det første så har disse frivillige organisasjoner kontakt med samfunnets grasrot og kan fange opp signaler blant folk på en helt annet måte enn myndighetene og på denne måten bidra til myndighetens arbeid. Samtidig så iverksetter organisasjonene prosjekter og aktiviteter på en helt annen måte en det myndighetene har mulighet.

Ikke minst så bidrar staten med økonomisk støtte til disse organisasjonene nettopp på den bakgrunnen og påvirkningsmulighetene de har når det gjelder integrerings og inkluderingsarbeid rettet mot flyktninger (St.meld.nr49 og St.meld.nr 39).

¹⁴ https://www.imdi.no/opplaring-og-utdanning/introduksjonsprogram/grunnleggende-om-programmet-roller-og-ansvar/#title_1

Frivillige organisasjoner har hatt lang tradisjon og viktig funksjon i det norske samfunnet. De ulike frivillige organisasjonene blir ansett til å utgjøre viktige faktorer for politisk innflytelse, viktig arena for inkludering og fyller økonomiske funksjoner. I følge stortingsmelding nr.30 (2015-2016) antas det deltakelse i frivillige organisasjoner kan sikre innvandrers samfunnsdeltakelse og selvhjelpenhet.

Av feltsamtaler og intervjuene jeg har gjort med Røde Kors informantene framkommer det ofte ordene inkludering og innlemmelse. Røde Kors har som mål å integrere flyktninger og innvandrere i det norske samfunnet. Dette gjøres blant annet gjennom de aktivitetene som er nevnt overfor. Det virket som innlemmelse ble sett som et nødvendighet om integrering skal lykkes. Med integrering forstår nordmenn flest en samfunnsmessig forhold integrering i forhold til språkferdigheter, arbeid, utdanning, fritid og boligforhold (Kaya, Høgmo og Fauske (red) 2010). Norsk kunnskaper er grunnleggende for å kunne orientere seg i samfunnet. Det å kunne språket gjør det lettere å skaffe seg venner og nettverk.

Inkludering i motsetning til assimilering ble sett på noe som er positivt ifølge informantene i Røde Kors. Assimilering slik vi har sett i teori kapitlet er tilpasningsstrategi der tanken er at innvandrere og flyktninger tilpasser seg majoritetsbefolkningen. Dette innebærer videre en total oppgivelse av sin identitet og kultur (Kaya, Høgmo og Fauske (red) 2010).

Jeg synes Røde Kors bidrar til integrering av flyktninger på nettopp det med å hjelpe dem med språk. Språk ble sett på som et kriterium for å kunne integreres i et samfunn. Når språk og en god sosial ramme er på plass, vil det skape grunnlaget for å bli integrert i arbeidslivet.

I Norge, som i mange andre land forventer man at alle skal være i arbeid eller under utdanning. Arbeid og utdanning er et gode og tjener en selv og samfunnet (Kaya , Høgmo og Fauske(red) 2010).

Sosial nettverk legger til grunnlaget for å bli integrert i et samfunn, dette bidrar frivillige organisasjoner til slik jeg forstår.

I neste delkapitlet skal jeg gi nærmere inn på de forskjellige aktivitetene jeg har deltatt i regi av Røde Kors Tromsø.

5.5 Røde Kors: Norsktrening

Jeg har vært frivillig deltaker ved Røde Kors sine norsktrening på tirsdager og onsdager. Jeg har meldt i fra til de ansvarlige på aktivitetene og fortalte om oppgaven min og at jeg ønsker å være deltakende observatør under aktivitetene. Nedenfor presenterer jeg de funnene jeg har funnet ut etter samtaler med de ansvarlige og ut ifra egen observasjon og oppfatning. Jeg skal først presentere kort om hva norsktrening er for noe. Det er viktig å presisere at jeg aktivt har vært med å hjelpet med norsktrening, både som frivillig som hjelper innvandrere med språket og som deltakende observatør.

Norsktrening er et tilbud som Røde Kors har, der fokuset ligger på å trene norsk muntlig. Det er åpent for alle og det er gratis tilbud. Det er frivillige som driver aktiviteten. Norsktrening ble nasjonal kjerneaktivitet i 2012 og tilbudet er å finne på 34 steder i landet. Norsktrening er for innvandrere , da særlig asylsøkere , flyktninger og arbeidsmigranter som ønsker hjelp til å bli bedre i norsk muntlig.

Norsktrening er for innvandrere, da særlig asylsøkere, flyktninger og arbeidsmigranter som ønsker til å bli bedre i norsk. Hva man gjør er egentlig opp til de enkelte frivillige; det man gjør vanligvis er å praktisere på norsk , lese bøker , diskutere om hverdagsliv, man har gjerne et rolle spill, pusle , bli kjent med slang og vanlige ord og uttrykk. Slik jeg oppfatter virket dette tilbudet som en effektivt måte og mulighet for de enkelte å forbedre språket muntlig.

Det er et tilbud for de som faller utenfor offentlig norskopplæring. De aller som kommer til Norge som innvandrere har ikke tilgang til gratis norskopplæring. Røde Kors norsktrening kjennetegnes av disse fem hoved elementer. For det første er norsktrening ikke formell opplæring og det er de frivillige som driver aktiviteten. For det andre så er tilbudet et supplement til offentlige og private aktører.

For det tredje så er det fokus på sosial inkludering. Nest siste elementet er at man øver på muntlige språkferdigheter. Helt tilslutt så er dette et tilbud for de som har størst behov for språktrening.

Målet med norsktrening er at deltakerne skal bli bedre i å snakke norsk. Det er også et mål i seg selv at deltakerne skal bygge opp selvtilliten slik at de kan bruke norsk i arbeidslivet og i samfunnet ellers. Det jeg har observert av Røde Kors norsktrening på tirsdager og onsdager er

at det er vanligvis åtte frivillige og 18 deltakere. Disse deltakerne er fra land som Eritrea, Somali , Russland, Syria ,Palestina og Polen.

Nivået varierte fra å kunne snakke nesten ingen norsk til å kunne forstå middels bra norsk. Alderen på deltakerne var fra ungdom til godt voksne personer. I hovedsakelig er det folk som kan en del grunnleggende om det norske språket som kommer til tilbudet. Enkelte ganger har jeg merket at noen av de deltakerne har gode norske kunnskaper og de forstår det meste jeg sier. Mange av de deltakerne på norsktrening har påpekt at de er glade for at fins en slik språktrening. En av deltakerne har blant annet sagt : ”*Jeg får trent på norsken min , på skolen er det mange elever i klassen og læreren for ikke tid til alle sammen. I Røde kors norsktrening får jeg både tid og får snakt med etniske norske ”.*

Det er interessant det informant(en)(deltakeren) sa fordi jeg husker fra min tid fra voksenopplæringen som vikarlærer der at det er faktisk vanskelig å få hjulpet alle når man har en klasse med 15-16 elever og alle trenger hjelp. Ikke minst er det variasjon på språknivå til elevene. Enkelte av elevene trenger mer hjelp. I Røde Kors norsktrening får flyktninger og innvandrere hjelp med språket. Dette blir sett som et supplement til det offentlige tilbudet.

Gjennomsnittet for folk som kommer til norsktrening er på 18 mennesker. I noen tilfeller husker jeg at noen av de andre Røde Kors frivillige forvekslet meg må være en som trengte hjelp med språket. Det er vanskelig å forklare dette, men det kan ha med å gjøre at mange av de frivillige i hvert fall er ganske nye som meg og ikke minst mange av de som mottar menn med øst-Afrikansk bakgrunn.

Av andre aktiviteter jeg har deltatt i regi av Røde Kors kan jeg nevne den store vinterfestdagen (25.mars. 2017). Vinterfest arrangeres hvert år i mars måneden. Det er Røde Kors , Turbo og Troms tur-lag (senior og junior) som arrangerer det. Aktiviteten foregår på Charlottenlund. Skiklubben var også tilstede med skiinstruktører for nybegynnere. Jeg var der som deltakende observatør. Jeg ble kjent med mange nye folk.

Jeg ble kjent med en kar som representerte en organisasjon som kalles for Rotary. Jeg har aldri hørt om organisasjonen og jeg måtte spørre han om hva organisasjonen var for noe. I følge han var organisasjonen upolitisk , humanitær , frivillig organisasjon som ble stiftet av en amerikaner som het Paul Percy Harris. Rotary er en verdens omspennende organisasjon som forener ledere fra næringslivet, yrker og offentlige virksomheter som ønsker å fremme velferd og vil bidra til å bygge samhold og fred i verden.

Jeg har prøvd meg ski på først gang på veldig lenge, kan ikke huske å ha gjort det siden barneskolen. Etter flere mislykkede forsøk på å stå på ski , klart jeg tilslutt noenlunde å stå på beina. Det jeg har observert å at det var mange med innvandrere bakgrunn som deltok på aktiviteten. Det som overrasket meg mest var at et par fra Kirgisistan var tilstede og deltok på vinterfesten. Det var mange barnefamilier som var også tilstede deltok. Av aktiviteter var det : skio pplæring, skihopp , bålkos , natursti og aking.

Jeg har også deltatt i tema kurs om Omsorg 15.02.17. Røde Kors er delt inn i flere områdes felter ; Røde Kors Ungdom, Multi-mix og Røde Kors omsorg. Temaet for kvelden var flerkulturelt arbeid. Der ble gjennomgått om kultur og kulturforståelse. Kultur ble representert som særskilt for noe. Kultur blir også forbundet med språk , tradisjon tro og ikke minst hvordan man definerer man seg selv. Jeg synes temakvelder bidrar med at man får bedre forståelse for hverandres kulturer og sedvaner både når det gjelder nordmenn og flyktninger

Røde Kors og kommunen samarbeider sammen når det gjelder flyktninger. Kommunen betaler Røde Kors for å drive med forskjellige aktiviteter som flyktningguiden.

Når jeg tenker tilbake til problemstillingen *min som var på hvilke måte bidrar frivillige organisasjoner med å integrere flyktninger og på hvilke er dette supplement til det offentlige tilbudet* så tenker jeg at Røde Kors til en viss grad bidrar med å integrere flyktninger på basert på de funnene jeg har gjort og min egen erfaring og refleksjoner gjennom mitt relasjon med organisasjonen.

Språkopplæring slik vi har sett tidligere er og har vært et offentlig(kommunal) oppgave. Røde Kors Norsk trening og Leksehjelp kan være supplement til det offentlige tilbudet.

I neste delavsnitt skal jeg ta for meg Redd Barna.

5.6 Redd Barnas : En god nabo

Som nevnt tidligere i oppgaven hadde jeg ikke deltatt aktiviteter i regi av Redd Barna grunnet etiske dilemma. Jeg derimot fikk tilgang til en rapport om prosjektet ” en god nabo ” som jeg kunne bruke i forskningsprosjektet. Redd Barna jobber med barnefamilier som har kommet til Norge enten som asylsøker eller som flyktning. Prosjektet ” en god nabo ” har som mål å tilrettelegge slik at barna får mulighet til å delta på organiserte fritidsaktiviteter.

Fritidsaktiviteter ble sett på som et viktig arena der man for møte venner og skaffe seg et godt nettverk. Formålet med dette prosjektet er å finne ut de ulike aktivitetene som finnes , følge barna til aktiviteten og skape en trygg relasjon til andre barn og voksne i lokalsamfunnet¹⁵.

Redd Barnas ” en god nabo ” er prosjekt der tanken er å hjelpe barnefamilier som har kommet til Norge som asylsøkere eller flyktninger. Målet er at de frivillige skal vise familien rundt i lokalmiljøet over en tremånedersperiode, og hjelpe barna i familien inn i fritidsaktiviteter ved å vise dem hva som finnes og å følge dem på aktivitetene.

Gjennom frivillige i Redd Barna får disse familiene bistand i en tidlig bosettingsfase. Et team bestående av tre-fire støttespillere får ansvar for en familie , og hjelper dem til å bli bedre kjent i sitt nye nærområde. Prosjektet ” en god nabo ” har som et mål å tilrettelegge slik at barna får muligheten til å delta på organiserte fritidsaktiviteter.

Barna i familien har ekstra hovedfokus i prosjektet , og teamet finner ut av de ulike aktivitetene som finnes i nærområdet , følger barna til aktiviteten og skaper en trygg og positiv opplevelse for hvert enkel barn slik at de få etablert relasjoner til andre barn og voksne i lokalmiljøet. Man kan enten jobbe sammen to eller flere andre frivillige. Utgangspunktet er at alle frivillige bidrar med 2-3 timer annenhver uke.

I reportasjen : ”Den gode nabo ” som jeg fikk tilgang gjennom Redd Barna følger vi Oda Eriksen sin møte med en flyktnings-familie fra Sudan. Oda hjelper familien Ahmed med å finne seg til rette i sitt nye nærmiljø. Familien hun hjelper i Bergen flyktet fra urolighetene i Sudan. Gjennom sitt møte med flyktningfamilien kommer det fram at det er barna som lærer

¹⁵ <https://www.reddbarna.no/medlemsaktiviteter/en-god-nabo>

fortest og tilpasser seg. Familie faren Yahia sier : ”Barna er de som lærer og tilpasser seg. For oss voksne er det vanskeligere , med andre tradisjoner og helt forskjellige regler fra det vi er vant med. Det er vanskelig som er vanskeligst ved å flytte til et nytt sted, legger han til.

Jeg kan trekke likheter fra minnene jeg hadde som liten. Jeg husker at det var vanskelig å komme til nytt kultur, språk og ikke minst ny klima. Som barn var det lettere for meg å tilpasse seg det meste, jeg lærte språket ved deltakelse i aktiviteter og ikke minst å leke med norske barn. Videre i reportasjen presiserer Oda at det er lett å leve i sin egen verden og ikke se hverandre. Hun sier videre at ved å jobbe med andre folk så ser hun andre sider ved det menneskelige tilværelse. Det er ikke lett å sette seg inn i deres situasjon, men det betyr mye for dem at vi prøve og ikke minst at vi strekker ut en hånd hevdet hun.

I reportasjen ble ”en god nabo” beskrevet som en innsats for å hjelpe barnefamilier som har kommet til Norge som asylsøkere eller flyktninger. Gjennom frivillige støttespillere får disse familiene bistand i en tidlig bistand i en tidlig bosettingsfase. Mitt inntrykk er at Redd Barnas prosjekt ”en god nabo” virker å være en god måte å hjelpe flyktninger på. Ikke minst betyr det veldig mye for barnefamilier at de får en slik hjelp.

Barna i familien har ekstra fokus i prosjektet og Redd Barnas frivillige i prosjektet hjelper familien med å finne ut de ulike aktiviteter som finnes i nærmiljøet. At barna får et slik tilbud i etableringsfasen synes jeg er veldig flott. Det kan bidra med å skape en trygg og positivt opplevelse for hver enkelt barn slik at de får etablert relasjoner til andre barn og voksne i lokalsamfunnet.

5.7 Norsk Folkehjelp

Nå som jeg har gjennom gått de organisasjonene jeg har undersøkt gjennom forskningsprosjektet skal jeg først si noe ord om organisasjonen **Norsk Folkehjelp** selv om jeg ikke har intervjuet de så har jeg deltatt på arrangementer i regi av dem og har snakket med noen bekjente som har vært involvert i organisasjonen. Ut ifra de samtalene jeg har hatt med Norske Folkehjelp så sier at de ikke direkte driver med integreringsarbeid. Men de er relevant for det om. Grunnen er at Norsk Folkehjelp i Tromsø har ansvaret for **språkcafe**.

Språkcafe er et gratis tilbud som har hensikt til å bidra med gratis språktrening(norsk) , der man gjerne har det sosialt og snakker sammen. Språkcafe pleide å være arrangert en gang i måneden før, men nå har aktiviteten ikke vært så aktivt. Mandag før påsken (10.4.17) ble første språkcafe på lenge holdt på hoved biblioteket i sentrum. Jeg har vært med på 5-6 ganger før, men hadde ikke anledning på komme til denne gangen.

Språkcafe er et sosialt arrangement som har til hensikt med å hjelpe folk med innvandrere bakgrunn med det norske språket. Det har vært folke fra forskjellige bakgrunn som har vært med på dette arrangementet både etniske norsk, internasjonale studenter og flyktninger har vært tilstede de ganger jeg har vært med på. Mange av de deltakerne som har vært med på språkcafe er av minoritetsbakgrunn av flyktninger. Språkcafe er et arena der man har det sosialt og øver på å snakke norsk.

Norsk Folkehjelp fokuserer på det flerkulturelle samfunnet og majoritets og minoritetsperspektivet. Mye av arbeidet organisasjonen driver gjelder antirasisme, der målgruppen er etnisk norske(Kaya, Høgmo og Fauske(red) :72).

Oppsummering

Jeg har nå gjennomgått de forskjellige organisasjonene som driver med integreringsarbeid på hver sin unik måter. Det som er tilfelles for disse organisasjonene i hvert fall de frivillige er at disse organisasjonene virker som sosiale arena og gjerne er innvandres første møte med nordmenn. Frivillige organisasjoner har en rekke tilbud som flyktninger og innvandrere kan benytte seg av.

En annen ting som er til felles for de frivillige organisasjonene er at det frivillige som er drivkraften bak organisasjonene. Disse organisasjonene virker som et nettverk der folk med innvandrerbakgrunn kan gå til og få hjelp med det de trenger hjelp til.

Begrepene *assimilering* og *segregering* besvarer ikke problemstillingen , fordi grunnmurene til de frivillige organisasjonene er bygd på inkludering og innlemmelses av individer i samfunnet.

Integrering er et offentlig ansvar som kommunene i Norge har som plikt. Frivillige organisasjoner kan være supplement til regjerings sitt arbeid mot flyktninger.

Integreringspolitikken setter søkelyset på at nyankomne innvandrere raskt skal bli stand til å bidra og delta i samfunnet. Inkluderingspolitikken setter søkelyset på samfunnet som helhet og de barrierer som finnes for deltakelse. Inkluderingspolitikken har som mål at innvandrere befolkningen skal delta i det politiske og det sivile liv.

Et fokus på frivillige organisasjoner og deres rolle når det gjelder inkludering, er derfor nødvendig for å sikre et inkluderende samfunn for alle , med mulighet for deltakelse (Kaya, Høgmo og Fauske(red) : 75).

Det er svært nyttig for flyktninger og innvandrere å vite om normer og regler som gjelder i det norske samfunnet. På disse områdene kan frivillige organisasjoner hjelpe til og forklare. Frivillige organisasjoner kan også drive arbeid som fremmer nettverksbygging og vennskap mellom flyktninger og nordmenn (Kaya , Høgmo og Fauske(red) 2010).

Av de frivillige organisasjonene så Røde Kors og Redd Barna noenlunde liknende tilnærming når det gjelder innlemmelse-strategier. Norsk Folkehjelp er i en spesiell posisjon i og med at de ikke er direkte involvert når det gjelder integreringsarbeid. I neste kapittel skal jeg ta for meg avslutningsdelen.

6 Avslutning

Det er kommunen sammen med staten som legger til rette for integreringsarbeid knyttet opp mot flyktninger. Gjennom oppgaven har vi derimot sett frivillige organisasjoner spiller en betydelig rolle når det gjelder integrering av flyktninger.

I denne oppgaven har tatt for meg tre ulike organisasjoner , to frivillige (Røde Kors og Redd Barna)og en kommunal representer ved flyktningtjenesten. Jeg har tatt for meg ulike aktiviteter disse organisasjonene hadde. Av de organisasjonene jeg har undersøkt er det særlig Røde Kors som jeg har vært mest involvert i forskningsprosjektet.

Jeg ble overrasket av å finne ut at frivillige organisasjoner var mer eller mindre involvert i arbeid som fremmer integrering av flyktninger. Jeg visste at disse organisasjonene var involvert når det gjelder arbeid mot flyktninger , men ikke i den graden det visste seg å være. Et av funnene jeg har kommet til i denne oppgaven er at frivillige organisasjoner fungerte som viktige møteplasser mellom innvandrere og nordmenn.

Blant annet fordi dette gav flyktninger muligheten til å treffe og bli kjent med nordmenn noe som ikke er så lett i hverdagen. Gjennom frivillige aktiviteter fikk de muligheten til å danne nettverk og samtidig muligheten til å utvikle seg og lære noe nytt.

Mitt refleksjon over denne problemstillingen er at det er kommunene som har hovedansvaret når det gjelder integrering av flyktninger, men også at de frivillige organisasjoner spiller en rolle her. Gjennom informantene fremkommer det at organisasjonene og det offentlige tilbudet bør bli bedre kjent med hverandres tiltak og bidra med til på en mer samkjørt måte når det gjelder integrering av flyktninger. Forskningsspørsmålene var : *hva bidrar frivillige organisasjoner med når det gjelder integrering av flyktninger og hvilken rolle disse organisasjonene hadde sett i forhold til det offentlige tilbudet ?*

Vi har sett gjennom oppgaven at det en del tiltak rettet mot integrering av flyktninger disse frivillige organisasjonene har ; blant annet flyktningguide og prosjekt ” en god nabo”. Ikke minst har vi også blitt kjent med Røde Kors norsktrening.

Frivillig arbeid kan bane vei for å skape relasjoner, utvide nettverk og ikke minst skape kompetanse som kan brukes i sammenheng med utdanning og arbeid både for deltakerne og de frivillige. Deltakelse i frivillig arbeid kan være utgangspunkt for et fullt medlemskap i samfunnet og for en aktiv medborger gir mulighet til innflytelse og beslutninger som påvirker ens hverdagsliv. En ting som jeg mener kunne ha vært fordelaktig er om jeg hadde fått muligheten til å kunne undersøke dette prosjektet fra flyktningers perspektiv.

Det jeg har funnet ut er det organisasjonene mener er deres innlemmelses strategier rettet mot flyktninger. Det ville ha med fordelaktig belyst problemstillingen min på en annen måte dersom jeg hadde inkludert flyktninger i prosjektet etter min oppfatning. Som nevnt innledningsvis så har jeg intervjuet representanter for disse organisasjonene.

Jeg fikk vite fra NSD at å intervju flyktninger kreves søknad og svar fra UDI og at det kan ta opptil flere måneder før man fikk skrev. Det er ikke noe jeg hadde tid til. På dette grunnlaget kan oppgaven ha sine svakheter ved nettopp at man ikke hadde mulighet til å se saken fra den andre siden.

Hva ble jeg spurt om , hva fant jeg ut ?

Kommunene har hovedansvaret for integrering av flyktninger. Det er gjennom språkundervisning og daglige relasjoner mellom flyktninger og kommunen at flykninger blir integrert. De går på skoler eller jobbpraksis der de lærer språk og nyttige kunnskaper om det norske samfunnet.

Tilbudene til de frivillige organisasjonene er eksempelvis ved Røde Kors norsktrening to ganger i uken , mens i henhold til introduksjonsprogrammet som er på full tid på flyktingene gå på språkopplæring i skoler eller voksenopplæringen. Kommunen etter min mening er mer knyttet til flyktninger enn de de frivillige organisasjonene er.

En annen ting som jeg synes var krevende når det gjelder denne forskningsprosjektet er at jeg i utgangspunktet er en statsvitenskapelig student og oppgaven min kan på mange måter minne om en sosialantropologisk felt studie. Jeg hadde verken erfaring med sosialantropologiske begreper og ikke minst hadde noe forkunnskaper om feltarbeid. Dette har vært både morsomt og lærerikt , men samtidig utfordrende.

Gjennom prosjektet fikk jeg møte mange fantastiske personer og ikke minst blitt kjent med organisasjoner. Jeg ble også kjent med integrerings-tiltak som kan hjelpe flyktninger. Jeg er ikke blitt på noen måte ekspert på det jeg har studert under forskningsprosjektet, men jeg kan komme anbefaler som organisasjoner kan se i fremtiden.

Organisasjonene bør være mer synlige i offentligheten; universiteter, skoler osv.

Man bør legge til rette for **Internasjonale seminar** tar opp debatt om flyktninger og integrering.

Nyttige sosiale arrangementer vil for eksempel være : språkcafe , quizkveld , idrett , sjakk og liknende. Jeg ser på disse noen som kan fremme bedre innlemmelse mellom nordmenn og flyktninger.

7 Litteraturliste

Adel, Amal (2009): ABC i integrering: *111 gode råd om hvordan alle kan bli fullverdige borgere i det norske samfunnet*, Aschehoug & Co.(W.Nygaard), Oslo

Andersen, I.P.(2003). *Den skinbarlige virkelighet : om vidensproduksjon inden for samfundsvidenskabene* .2.utg.Fredriksberg:Samfundslitteratur

Bø, I & Schiefloe, P, M. (2007). *Sosiale landskap og sosial kapital : innføring i nettverkstenkning*

Berg, Berit og Valenta, Marko(2008):*Flukt, eksil og flyktingers sosiale integrasjon. Forskningsrådet. Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner-IMER*

Brochmann Grete ,Borchgrevink Tordis og Rogstad Jon(2002): *Sand i maskineriet : makt og demokrati i det flerkulturelle Norge*, Gyldendal Norsk Forlag AS, Oslo

Christensen, Gunvor og Christense, Stine Røn(2006): ”*Etniske minoriteter , frivillig Socialt arbeid og integration. Afdækning af muligheder og perspektiver*”.
Socialforskningsinstituttet.København.

Djuve, Anne Britt(1999): ”*Integrering, Etniske minoriteter og de nordiske velferdsstatene 34*”. *Det 21.Århundrets velferdssamfunnet. Fafo rapport 304.*

Døving , Aleca(2009):Integrering. Teori og Empiri. Pax Forlag A/s. Oslo

Engebrigtsen, Ada og Fuglerud, Øvind (2009): *Kultur og generasjon. Tilpasningsprosesser blant somaliere og Tamilere i Norge*. Universitetsforlaget

Engebrigtsen, Ada(2002): ”*Kraftfeltet mellom barken og veden. Feltarbeid som intervensjon*”. Norsk Antropologisk Tidsskrift, nr, 4, vol 13, Universitetsforlaget. Oslo.

Everett Euis L. og Furseth Inger (2012) *Masteroppgaven: Hvordan begynne- og fullføre*.2 utg. Universitetsforlag. Oslo

Field, John(2003): *Social capital. Key ideas*. Routledge. London.

Friberg, Horgen Jon og Gautun, Heidi (2007): ” *Inkludering av etniske minoriteter i frivillige organisasjoner og fotballag for barn og ungdom i Oslo. Fafo-rapport 2007:16.*

Granovetter, Mark S.(1973): ” The strenght in Weak Ties” *American Journal of Sociology*, Vol.78, No.6.

Gullestad, Marianne (2002): *Det norske sett med nye øyner*. Universitetsforlaget. Oslo

Gunnar, Neegaard (1998): *Flerkulturelle Håndbok*. Kommuneforlaget. Oslo

Haugelund og Loga (2009): ”Frivillighet , innvandring, Integrasjon”. En kunnskapsoversikt. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillighet.

Høgmo, Asle(198): *Fremmed i det norske hus: innvandreres møte med bygdesamfunn, småby og storby*. Gyldendal Akademisk forlag. Oslo

Jacobsen, D.I.(2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelse-innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. 2.utgave.Kristiansand:Høyeskoleforlaget

Kjeldstadli, Knut(red). Tjelmeland, Hallvard og Brochmann, Grete(2003): *Norsk innvandrings historie*. I globaliseringens tid 1940-2000. Pax Forlag A/s . Oslo

Kjeldstadli, Knut (2008): *sammensatte samfunn*.Invandring og inkludering. Pax Forlaget. Oslo

Kjørmo, Linn (2007): ” *Et integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner, en forlengelse av statens nasjonaliseringsprosjekt ?* En case-study av Oslo Røde Kors Internasjonale Senter. Universitet i Oslo. Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi.

Kvaal, Nybakk, Margrethe Julie (2009): ” *Frivillighet : motivasjon og engasjement. En kvalitativ undersøkelse av besøksvenner i Røde kors. Master i kultur, samfunns, og Sosialpsykologi*”. Psykologisk institutt. Universitet i Oslo.

Lorentzen, og Opdalshei (1997): *Integrasjon gjennom frivillige organisasjoner*. Rapport for

samfunnsvitenskapelig 1997 nr.19.

Postholm, M.B.(2010). *Kvalitativ metode: en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasesstudier. 2.utg.* Oslo : Universitetsforlaget.

Putnams, Robert (2002): *Bowling alone: the collaps and revival of American community.* Simon & Schuster. New York.

Schiefloe P.M.(2015). *Sosiale landskap og sosial kapital : nettverk og nettverksforskning.* Oslo : Universitetsforlaget AS.

Tjora, Aksel (2012). *Kvalitative forskningsmetode i praksis.* Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Wadel , Cato (2008) : « Innlemmelser i sosiale felleskap». I sosiologiske tidsskrifter. Nr 3.

Andre kilder

St. meld. nr. 39 (1973-1974) : om innvandringspolitikk, St.nr.9(2009-2010) : Norsk flyktning og migrasjonsbildet i et europeisk perspektiv.

St.meld.nr.39 (2006-2007) Frivillighet for alle.

St.meld.nr.49(2003-2004) Mangfold gjennom inkludering og deltakelse

St. meld.nr.30(2015-2016): Fra mottak til arbeidsliv –en effektiv integreringspolitikk.

Rapport fra Redd Barna: « En god nabo» ,

Internett

<http://www.nsd.no> hentet 05.09.2016

<http://www.rodekors.no> hentet 15.09.2016

<https://www.tromso.kommune.no/flyktningtjenesten.121007.no.html> hentet 28.09.2016

<https://www.tromso.kommune.no/integreringstiltak.376186.no.html> hentet 01.10.2016

<https://www.reddbarna.no/tromso> hentet 05.10.2016

<https://www.reddbarna.no/stoett-redd-barna/for-medlemmer/medlemsnyheter/medlemsnyheter/inkludering-gjennom-eventyr> hentet 11.11.2016

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/flyktninger-og-arbeid/id2502292/?q=flyktninger> hentet 20.11.2016

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-30-20152016/id2499847/> hentet 18.12.2016

<http://www.rodekors.no/tilbudene/flyktningguide/> hentet 15.01.2017

<https://www.imdi.no/opplaring-og-utdanning/introduksjonsprogram/> hentet 02.02.2017

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/aid/publikasjoner/rapporter_og_planer/2008/r2008_frivillige_org_integrering.pdf hentet 24.02.17

<https://uit.no/Content/185233/Microsoft> hentet: 09.05.2017

i <https://www.rodekors.no/tilbudene/flyktningguide/>

ii

iii <http://www.tromso.kommune.no/integreringstiltak.376186.no.html>

iv <http://www.imdi.no/opplaring-og-utdanning/introduksjonsprogram/>

v <http://voksenopplaringen.tromsokolen.no/index.php?pageID=65>

vi

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/aid/publikasjoner/rapporter_og_planer/2008/r2008_frivillige_org_integrering.pdf

Vedlegg 1: Intervjueguide

Intervjue guide – organisasjonene

1) Organisasjonenes generelle syn på integrering- hvilke faktorer er viktigst for god integrasjon ?

Språk- norsk kultur-praktisk kunnskap om det norske samfunnet-lover og regler

Rettigheter og plikter –annet

2) Hva gjør din organisasjon ?

-prioriteringer – ressurser (økonomi/personell)

- evaluering av aktiviteter- hva gjøres ?

- ervervet kunnskap – hvordan omsettes det i praksis ? Planer fremover – viktigste utfordringer

- vellykkede prosjekter – hvordan avgjøres det ?

supplement ? overlapp ? finansiering

3) Frivillige organisasjoner – forholdet til kommunen

- Din organisasjon – samarbeid- om hva

4) Hva er integrering for deg ?

Vedlegg 2 : Samtykke skjema

Mitt navn er Hussein Ali. Jeg er student ved det arktiske universitet i Tromsø og tar master i statsvitenskap. Jeg skriver masteroppgave om flyktninger og frivillige organisasjoner. I forbindelse med dette har jeg valgt Redd Barna og Røde Kors som de organisasjonene jeg skal undersøke i forskningsprosjektet. En kommunal organisasjon er inkludert her representert ved flyktning-tjenesten.

De spørsmålene jeg ønsker å få det besvart er på *hvilke måte bidrar frivillige organisasjoner når det gjelder integrering av flyktninger og på hvilken rolle har disse organisasjonene sett i forhold til det offentlige tilbudet ?*

Det er frivillig å delta i studien, og man kan trekke seg når som helst uten å oppgi noen grunn.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning , NSD-Norsk senter for forskningsdata AS. Har du spørsmål i forbindelse med oppgaven kan jeg kontaktes på telefon : 94102482, og mail hal009@post.uit.no

Min veileder : Tor Dahl Eriksen kan nås på mail : tor.dahl-eriksen@uit.no

Jeg har mottatt informasjon om studiet , og er villig til å delta.

